

ایمان بیاوریم به قدرت نهاد‌های مدنی

خبراحداث پالایشگاه در کنار تالاب زریبار که بیشتر به یک جوک شباهت داشت، نگاه حساس و تیزبین نهاد‌های مدنی کوردستان و مریوان و به‌ویژه انجمن سبز چیا را به خود جلب نمود و با حساسیت ویژه‌ای این خبر را ، پیگیری نمودند، که پس از پیگیری ماجرا مشخص شد قضیه از سوی استاندار وقت کوردستان و تنی چند از زیرمجموعه ایشان با جدیت در حال پیگیری است.

صفحه ۳

▪ **دوشنبه ۱۵ آبان ۱۳۹۶** ▪ ۱۵ خه‌زله‌وهری ۲۷۱۷ی کوردی ▪ ۶ نوامبر ۲۰۱۷ ▪ سال سوم ▪ شماره ۲۵ ▪ ۸ صفحه ▪ قیمت ۱۰۰۰ تومان ▪

رکاب مهربانی از زریبار تا خزر

عکس: جلال پزشکی

صبح روز یکشنبه ۳۰ مهرماه دو دوچرخه‌سوار انجمن سبز چیا با اسامی «**کمال راستخانه**» و «**عرفان رشیدی**» با شعار «**نه به کشتار پرندگان مهاجر**» از تالاب زریبار مریوان راهی مازندران شدند تا در کنار عاشقان طبیعت مازندران به کشتار پرندگان مهاجر نه بگویند و به همگان اعلام دارند که اینجا سرزمین مهربانی است. این اقدام متهورانه در حالی صورت می‌گیرد که ده سال پیش مردمانی ناآگاه و فرصت‌طلب از این دیار، در کنار زریبار دست به جنایتی فجیع علیه پرندگانی زدند که بر اثر گرسنگی و سرما پاهایشان در میان یخ‌ها گیر افتاده بود و با قساوتی ددمنشانه با بریدن پاهای آن‌ها برگ سیه‌ای را در تاریخ این سرزمین ورق زدند. اما اینک مردم دیار ما پاد رکاب مهربانی دارند.

فصل گل مستی(که له‌هه‌رن)، فصل مراقبت‌های ویژه

این تفکر که کشتن نرها توسط شکارچیان ضرر کمتری دارد، تفکری درست نیست حتی عواقب بدتری از شکار ماده‌ها دارد.

صفحه ۲

چشمه‌سارهای کوردستان؛ منشأ جنگ یا زندگی

اکنون بیش از هزرمانی عیان و آشکار گشته است که آب‌های جاری از چشمه‌ها، دره‌ها، کوه‌ها، ارتفاعات، ماهورها و جلگه‌های کوردستان، نه‌تنها مایه آبادانی و توسعه و صلح و آرامش ماوا و ساکنان آن مناطق نگشته، بلکه مناصب بسیار بزرگی مانند انفال، اسیمپلاسیون و تصیح حقوق اولیه را نیز سبب گردیده است

صفحه ۳

کورد و هه‌ورامی یا سورانی و هه‌ورامی؟

این سخن تفرقه‌افکنانه را باید ناشی از همان ذهن قبیل‌های و کوتاه اندیش انسان ماقبل مدرن دانست که معتقد بود نگرستن در آینه و ناخن گرفتن در شب و… خطرناک است و باعث زوال عقل می‌شود.

صفحه ۵

سخن چیا

له‌کن یار پ‌ب خه‌به‌رسی بکهم من؟ که هه‌رکس بۆ خه‌به‌ر جوو، بی خه‌به‌ر کهوت مه‌جوی"

۱- ئالۆگۆری پ‌رتەوژمی زانیاری له دنیای سه‌رده‌مدا کاریکی کردوو هه‌ که ب‌ری له کارناسان بلین مروڤئیکی ئەم سه‌رده‌مه له رۆژێکدا به قه‌د هه‌موو ژبانی که‌سیکی دووسه‌د ساڵ له‌مه‌و‌پ‌پ‌ش زانیاری پ‌تی ئە‌گات. دنیای ئە‌مرۆ به زانیاریه‌وه گۆج کراوه و ب‌یرکردنه‌وه پ‌یی بی میدیا و که‌رسه‌ته‌که‌لی جۆراوجۆر وه‌کوو مۆبایل و ئینتێرنێت زۆر ئە‌سته‌مه. شتاتێک که له‌م جه‌ند ساڵه‌ی دواییدا ده‌رکه‌وتن و هه‌موو کون و کوژینی ژبانیان پ‌یوا. ئالۆگۆری بیرو‌روا و به هه‌والی دوور و نزیک، قه‌تییسی میدیا و تۆره‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کان ماوه‌ته‌وه و هه‌ر رۆژه خه‌لک زیاتر له‌ رۆژنامه و کتێب دوور ئە‌که‌ونه‌وه و به‌ واتایه‌کی تر زۆریه‌ی خه‌لک له‌ ب‌یر کردنه‌وه. ئە‌ندێشه‌یه‌کی قوول دوور ئە‌که‌ونه‌وه ئە‌م شته له‌ خۆیدا ئالۆژیی ژبان، ب‌یرکردنه‌وه و راقه‌ی پ‌ینشه‌پاته‌کان په‌ر ئاخات و مروڤ پ‌ ئە‌گات له‌ دهرسه‌ری بیۆلام. ناوچه‌ پ‌ر ئە‌گات له‌ کارسه‌ی سه‌یر که ژبانی هه‌زاران ئینسان به‌ خۆبه‌وه سه‌رقال ئە‌گات. ئە‌م دونه‌یا ئالۆزه‌دا کوشتن و تالان و ب‌پ‌رزنی به‌ که‌رامه‌ت و که‌سه‌یه‌تی تاک یان کۆمه‌لانی خه‌لک ئاسایی ده‌پ‌په‌ته‌وه و پ‌الەوان په‌مه‌ی مه‌جازی لی ده‌که‌وت‌په‌وه که له‌ ژۆر لێف و دۆشه‌که‌دا شوڤ‌ش ئە‌گات و چه‌رخێ خه‌باتی مه‌دنه‌ی، سیاسی و کولتووری ده‌گ‌پ‌رێت و له‌ ئاکامی‌شدا ده‌گاته راده‌یه‌ک که چیت‌ر له‌ ئاست روداوه‌گان که‌ترخه‌م ب‌ین. شتی گوته‌م که‌شه له‌هه‌ش ئالۆزتر ده‌گات هه‌والی بی بنه‌ما و درۆ و هه‌له‌یه که‌ هه‌مانه‌یی ده‌گرێته ئامانج و هه‌ها دۆخێک پ‌یک دینی که‌ تیاپیدا هه‌ست به‌ پووجی و ب‌نده‌سه‌لاتی و گه‌مه‌پ‌یکراوی ب‌که‌یت.

۲- له‌وه شتانه‌ی که شه‌قامی کوردی له‌م ماوه‌یدا هه‌ژاند، کۆچی دواییی مام جه‌لال تاله‌بانی بوو که هه‌ست

کردوو. ئینتیمامان هه‌موو که‌سیکه له‌ ده‌روه‌ی خۆمان، بۆیه به‌ پ‌روخانی هه‌رکامه‌یان ده‌رووخ‌پ‌ین. هیچ کات باهه‌رمان به‌ خۆ نه‌بوو و له‌ رێگای بونیادنانی وه‌ها شتێکدا هه‌ول ئاده‌ین و گاته به‌ هه‌ولده‌رانیش ئە‌که‌ین.

۵- گه‌ل پ‌یوستی به‌ پ‌اله‌وانه‌ تا دوا‌ی که‌وێت، خۆی له‌ به‌ر به‌ گوشت بات و بی دل‌ه‌راوکی پ‌ی ب‌په‌ته چی پ‌یی، فه‌خ‌ری پ‌یوه‌ بکات و شوکۆی پ‌ی ب‌به‌خشیت، بۆیه خه‌لک پ‌یوستیان به‌ کاره‌ساته. کاره‌سات پ‌اله‌وانیان بۆ ئە‌خ‌ولقێن‌پ‌یت و له‌ کاره‌سات‌دایه‌ که‌ پ‌اله‌وان واتای خۆی ده‌رئه‌خات. هه‌ر به‌م پ‌په‌ش پ‌اله‌وان پ‌یوستی به‌ کاره‌ساته تا خۆی بناس‌نیت! چونکه‌ خه‌لک بی کاره‌سات تی ناگه‌ن بۆ پ‌اله‌وانی.

۶- لاجوونی مه‌ترسیی پ‌الۆگه له‌ نزیک زریباردا ئە‌گه‌ر به‌ری پ‌په‌گیردرايه‌ت، نه‌رم نه‌رم هه‌موو ناوچه‌ی چۆل ئە‌کرد و له‌وه‌ی که‌رکووک خراپه‌ری به‌ سه‌ر خه‌لکدا ئە‌هینا. له‌م دۆخدا له‌ به‌ر ئە‌وه‌ی کاره‌سات نه‌قه‌وماوه، پ‌اله‌وان ب‌پ‌مانایه. ئە‌و که‌سه‌نه‌ی نه‌یانپ‌په‌شت دە‌سد‌رژێی ب‌گریته سه‌رم سامانی نیشتمانیان و نه‌ناهت که‌رامه‌تی به‌ک که‌سه‌په‌تیش ب‌رووخ، پ‌اله‌وان نین! کاتێک هه‌موو ناوچه ق‌ر ب‌پوايه‌ت و ئە‌وان تۆژی له‌ ده‌ردی ئە‌و خه‌لکه‌یان به‌ دانی ماسکێک بۆ هه‌ناسه‌کێشانی ئاسایی که‌م کردایه‌ت، ئە‌بوون به‌ پ‌اله‌وانی ب‌په‌هاوت. میدیا حه‌ز ئە‌گات وا ب‌ین و وا ب‌یر که‌ینه‌وه. میدیا ناهێلێت پ‌اله‌وانه‌کان له‌ ده‌روه‌ی خۆی درووس ب‌ین.

بریا ئە‌م نیشتمانه پ‌ر له‌ چیا و ئە‌ندامانی چیا ب‌پوايه‌ت تا له‌ دونه‌په‌یه‌کی ب‌یکاره‌سات و ب‌په‌اله‌واندا دلمان به‌ هه‌والی نه‌مانی مه‌ترسیی پ‌الۆگه خۆش ب‌پوايه‌ت. هه‌والی له‌ چه‌شنی ئە‌وه‌ی که‌ زریبار و مه‌ریوان ئە‌مترین چێکایه‌ بۆ په‌له‌وه‌ره کۆچه‌رییه‌کان و ئە‌مه‌ش نه‌ ته‌نها له‌ ت‌یران، ب‌گه‌ر له‌ هه‌موو رۆژه‌لاتی ناویندا. هه‌والی له‌ چه‌شنی دزایه‌تی کوشتنی ئاژه‌لان و په‌له‌وه‌ره کۆچه‌رییه‌کان له‌ مازه‌نده‌ران و هه‌والی له‌ چه‌شنی ده‌سپ‌یکردنه‌وه‌ی خولی تازه‌ی فێرکارانی ژینگه‌یی له‌ قوتابخانه‌کاندا. چه‌ می‌کنید و این جامعه می‌خواهد به‌ کجا برود؟

عه‌لی ئە‌شه‌رف ده‌رویشیان؛ هێمای ئازادیخوازی و دادپه‌روه‌ری

ده‌رویشیان، نووسه‌ری به‌ توانا و چ‌یرۆکنووسی ناوداری کورد که به‌حه‌کایه‌ت ب‌ژی چه‌وساوه‌کانی کوردستان ناس‌راوه، له‌ خه‌باتی بی وچانی خۆیدا هه‌ولی زۆری دا تا ئازاره‌کانی گه‌له‌که‌ی زۆرت‌ر به‌ جیهان بناس‌نیت.

ل‌په‌ره‌ی ۵

کارخانه‌سیمان و نابودی هه‌ورامان

استان کوردستان مخصوصاً هه‌ورامان منطقه‌ای گ‌ردش‌گری می‌باشد که ه‌رساله تعداد زیادی توریست را از شه‌رهای مختلف ایران و حتی خارج از کشور جذب می‌کند.

صفحه ۲

مندالان و گ‌یرۆده‌بوون به ماده‌ی هۆشبه‌ر

به‌داخه‌وه که‌سی گ‌یرۆده‌بوو به ماده‌ی هۆشبه‌ر زیات‌ر وه‌کوو تاوانبارێک سه‌پ‌رده‌گرێ، ئە‌ک وه‌ک نه‌خۆش‌یکی ده‌روونی و مندالان له‌م ئیوانه‌دا زیات‌ر له‌ هه‌موان زبانی ئە‌م دیارده‌یه‌یان به‌رئه‌که‌وێت.

صفحه ۴

ل‌په‌ره‌ی ۴

کۆل‌به‌زنامه...

بدن‌های طبقاتی: ضرورتِ بدنِ کولبر

تداعی هویت یک کولبر، برعکس یک بدن‌ساز نه در جلوی آینه و با اینهمان شدن یا مدل‌های رسانه‌ای بلکه در برابر آینه‌ی مفاهیم حقوق بشری بدن و جسمش تداعی می‌شود.

صفحه ۶

مسئله آن را ریشه‌کن نمایید. ایشان بعد از تهران مسیر را تا دیار طبرستان رکاب زدند تا هم‌صدا با مازندرانی‌های مهمان‌نواز و عاشقان طبیعت به شکار پرندگان مهاجر نه بگویند و مورد استقبال مردم و مسئولین طبیعت دوست آن دیار قرار گرفتند، همچنین نشستی با رسانه‌ها و انجمن‌های مردم‌نهاد مازندران برگزار شد و ضمن تقدیر از حرکت اعتراضی و مدنی انجمن سبز چیا، تصمیم گرفتند که از این به بعد در کنار هم رساتر به روند کشتار پرندگان مهاجر نه بگویند و اعتراض خود را به مسئولان برسانند.

اسامی «کمال راستخانه» و «عرفان رشیدی» با شعار "نه به کشتار پرندگان مهاجر" از تالاب زریبار مریوان راهی مازندران شدند تا در کنار عاشقان طبیعت مازندران به کشتار پرندگان مهاجر نه بگویند و به همگان اعلام دارند که اینجا سرزمین مهربانی است. این دوچرخه‌سواران در مسیر خود به سازمان حفاظت محیط‌زیست در پردیسان رفتند تا بگویند ما به‌عنوان سفیران مهربانی انجمن سبز چیا با صدای پرندگان مهاجر، رنج راه را به تن خردیده‌ایم تا بگوییم: دیگر نمی‌توانیم آرام نشسته و در برابر سرنوشت مختموم به مرگ پرندگان مهاجر سکوت کنیم و از ریاست محترم سازمان حفاظت محیط‌زیست خواستند که با پیگیری جدی این

●●●

حمایت از حیوانات یا کمک به نابودی حیات‌وحش ایران؟!‌

▪ **قادر رحمان زاده**

موضوعی که این روزها در جامعه فعالین و دلسوزان محیط‌زیست ایران، مخالفان و موافقانی پیدا کرده است، موضوع حمایت از حیوانات به‌خصوص سگ‌هاست. می‌توان طرفداران یا حامیان این حیوان را در بخش عمدهٔ این تقسیم‌بندی کرد که بیشتر آن‌ها بر طبل حمایت

به‌عنوان سیاه‌چاله پرندگان مهاجر شهرت گرفته است. دور زمانی نیست که در تالاب زریبار شاهد صحنه‌هایی دل‌خراش از کشتار پرندگان مهاجر بودیم و اینک به‌زعم بسیاری از صاحب‌نظران یکی از امن‌ترین ما‌واهای پرندگان مهاجر است. این دوچرخه‌سواران زریبار را به‌عنوان مبدأ ازاین‌روی انتخاب کردند که نمادی از توانستن اراده مردم در مسیر تغییری مثبت است و رنج این‌ راه در این فصل را به خاطر ورود پرندگان مهاجر انتخاب کردند.

در این برهه زمانی که انسان‌های بی‌شماری قربانی جنگ‌افروزی و تنگ‌نظری‌های اطرافیان خود هستند و شعله‌های آتش در هر سو برافروخته است، انسانیت شاید بیشتر از هزرمانی محتاج هم‌صدایی و همگرایی برای مهرورزی و مهربانی است. جامعه‌ای که با حیوانات رفتار مهربانی دارد، همیشه صلح‌طلب بوده و نمی‌تواند خشونت اجتماعی را برتابد.

امیدواریم فعالین زیست‌محیطی، اجتماعی و فرهنگی کشور و همچنین مسئولین دلسوز و مردمان دلسوز وضعیت موجود با حمایت از این حرکت، عزم خود برای تغییری اساسی در رویکردهای اجتماعی و خاص‌تا این موضوع را نشان دهند.

همه‌جانبه، دلسوزانه و بدون دلیل علمی و فقط از روی احساسات می‌گویند. حامیانی که شاید اگر کمی تخصصی‌تر به این مبحث می‌پرداختند، برایشان آشکار می‌شد که حیوان‌دوستی واقعی به چه شکلی است و شاید این روشن‌سازی باعث‌وبانی تحول در دیدگاه آنان می‌گشت. گروهی دیگر که بیشتر مخالف این شکل فعالیت‌ها هستند و علمی‌تر و تخصصی‌تر به این مبحث می‌پردازند، نجات و حفظ حیات‌وحش ایران را که در بین کشورهای جهان یکی از غنی‌ترین حیات‌وحش را نیز داراست، در اولویت خود قرار داده‌اند. سگ، گونه‌ای اتفاقی است که در سال‌های اخیر بیشترین مشکلات را برای حیات‌وحش

نه‌چندان سرحالمان به وجود آورده است و حتی باعث ایجاد کمپین‌هایی مثل نجات یوز شده است که عده‌ای از بازیگران نام‌آشنای سینما و تئاتر ایران را البته با کمک سازمان حفاظت محیط‌زیست واداشته است که از گونه مهم و منحصربه‌فرد یعنی یوز ایرانی که طبق آمار کمتر از ۵۰ قلاده از آن نیز باقی‌مانده است، اقدام به جمع‌آوری کمک مالی کنند. یکی از مهم‌ترین دلیل جمع‌آوری کمک‌های مالی نیز نجات این‌گونه در حال انقراض از دست سگ‌های گله منطقه توران که مهم‌ترین زیستگاه یوز نیز به شما می‌آید هست تا شاید کمکی به عقب‌افتادن پایان عمر یکدی دیگر از گربه‌سانان مهم ایران بنمایند.

ادامه در صفحه ۳

فصل گل

مستی (که‌له‌هه‌رز)، فصل مراقبت های ویژه

■ علی‌اکبر عامری فر

با توجه سردسیر بودن مناطق کردستان، فصل جفت‌گیری بسیاری از پستانداران وحشی از جمله کل و بز و قوچ و میش وحشی، از اواسط آذرماه آغاز می‌گردد. این مرحله از زندگی این وحوش، جهت ادامه بقای آنها با بسیار اهمیت دارد. به لحاظ حساسیت، چیزی کمتر از فصل زایمان این وحوش ندارد. در هر دو مرحله جفت‌گیری و زایمان، سکوت، آرامش و امنیت زیستگاه، حرف اول را می‌زند. هرگونه انتظار برای افزایش جمعیت، ارتباط مستقیمی با امنیت زیستگاه وحوش، به ویژه در این مرحله دارد. اگر زیستگاه شلوغ یا ناامن باشد، بسیاری از ماده‌ها امکان بارور شدن پیدا نمی‌کنند. در این فصل به علت مستی نرها چون معمولاً در فصل زایمان در این منطقه مشاهده می‌گردند؛ بنابراین در فصل جفت‌گیری تمام زیستگاه نیاز به حفظ آرامش دارند. این‌گونه‌ها در این فصل کیلومترها در داخل زیستگاه جابجا می‌شوند. این وحوش بعد از فصل جفت‌گیری به میزان زیادی لاغر وضعیت می‌شوند. لذا مدت‌ها بعد از فصل جفت‌گیری هم امنیت زیستگاه بسیار اهمیت دارد.

موضوع دوم مهم در این فصل، آب و غذا می‌باشد چون این‌گونه‌ها طی مدت جفت‌گیری ضعیف می‌شوند در این مرحله و بعدازآن باید به بازسازی بدن خود بپردازند تا بتوانند فصل سرد و یخبندان و برف و نبود علوفه را تحمل و به بهار برسند. لذا اطمینان از جاری بودن آب چشمه‌ها و آبشخورهای زیستگاه در این فصل، از اهمیت زیادی برخوردار است. باقی‌مانده پوشش گیاهی زیستگاه برای این فصل و حتی زمستان بسیار مهم است لذا چرای مراتع زیستگاه و آتش‌سوزی در مراتع جنگل‌های زیستگاه، باعث کمبود علوفه در فصل جفت‌گیری و خسارت جبران‌ناپذیری به افزایش نسل وحوش وارد می‌کند وجود تعداد کافی از جمعیت نرها برای بارور ساختن ماده‌ها از دیگر ضروریات ازدیاد نسل این‌گونه‌هاست. لذا این تفکر که کشتن نرها توسط شکارچیان ضرر کمتری دارد، تفرکی درست نیست حتی عواقب بدتری از شکار ماده‌ها دارد. چراکه یک نر می‌تواند چندین ماده را بارور کند. وانگهی بر اساس مطالعات انجام‌گرفته ما در سطح استان، هیچ گونه مازاد جمعیتی بیش از ظرفیت زیستگاه نداریم تا برای آن پروانه شکار صادر کرد. لذا ضروری است با آغاز فصل جفت‌گیری و کاهش میزان هوشیاری حیات‌وحش، برنامه‌ریزی دقیق صورت گیرد تا در این فصل حساس هیچ‌گاه زیستگاه از حضور محیط‌بانان، همیاران نیروهای حفاظتی و مردم‌نهاد خالی نگردد...

■ مردم شریف مازندران، فریدون کنار، سرخرود و همه مردم ایران!

واضح و مبرهن است که این روزها و سال‌ها، محیط‌زیست ایران به‌هیچ‌وجه حال‌وروز خوشی ندارد. هرروز بدتر از دیروز خبرهای بسیار ناگواری از مصیبت‌های محیط‌زیستی در ایران به گوش می‌رسد. مصیبت‌هایی کلان و بسیار ویرانگر. حال خبرهای محلی و به‌ظاهر کوچک بماند که ناله به گردون رسد.

هنوز طنین شوم یک خبر در گوش است که فغان خبری تازه داغ دل را تازه می‌کند. سد گنوند، وضعیت دریاچه ارومیه، تالاب هامون، گاوخونی، جازموریان، نشست وحشتناک سفره‌های آب زیرزمینی، فرونشست‌های گسترده زمین در دشت‌های ایران، بحران آتش‌سوزی جنگل‌های زاگروس، آفت ویرانگر جنگل‌های زاگروس به‌ویژه در ایلام، طوفان شن بنیان برافکن سیستان و بلوچستان و جنوب و غرب ایران، حال ناخوش دریاچه زریبار مرویان، سدسازی‌های گسترده و وحشتناک در کردستان و آذربایجان غربی و اینک کشتار ناجوانمردانه پرندگان مهاجر در شمال ایران، به‌ویژه فریدون کنار.

ما را چه شده است که داریم تیشه به ریشه مام مهربان طبیعت می‌زنیم؟ مادری که هزاران سال است با سخاومندانه‌ترین شیوه مای انسان را در آغوش خود کشیده است و از هر لحاظ جان‌پناه بوده است. مگر او را چقدر یاری‌ی پایداری است و زبان برنیارودن؟

همه می‌دانیم که دولت و ادارات عریض و طویل دولتی در حفظ و حمایت محیط‌زیست آن‌چنان‌که بایدو شاید است نتوانسته‌اند موفق عمل کنند و بعضاً کاتالیزوری برای ویرانی طبیعت بوده‌اند؛ بنابراین باید به مردم و نهادهای مدنی امیدوار بود.

■ از روزی که اولین کارخانه سیمان‌سازی در ایران در سال ۱۳۱۲ در شهر ری تهران کنار معدن «بی بی شهریانو» راه‌اندازی شد تا به امروز بیش از ۷۰ کارخانه سیمان در ایران تأسیس شده است؛ اما نمی‌توان به بهانه سازندگی، اشتغال‌زایی و خودکفایی اثرات این صنعت بسیار آلوده‌کننده را نادیده گرفت.

اگر اشتغال‌زایی را یکی از ملاک تأسیس همچنین کارخانه‌ایی بدانیم آنچه در واقعیت اتفاق می‌افتد با آنچه ادعا داشته باشیم متفاوت است. آنچه خطرات این صنعت را حادتر می‌کند وجود آلودگی‌هایی شامل: هوا، آب‌های زیرزمینی، از

مردم‌دوست دار طبیعت مازندران و سرخرود! نیاکان ما و شما تا به امروز به بهترین شیوه، پاسدار محیط‌زیست بسیار حساس و جادویی شمال بوده‌اند و فرهنگی محیط‌زیستی را نقش کرده‌اند که مایه مباهات است. مبدا بگذاریم که عده‌ای قلیل ولی ویرانگر و پشت‌گرم به کانون‌های قدرت، به خاطر شکار اسفناک و بسیار گسترده پرندگان بی‌پناه مهاجر و به خاطر منفعت‌های اندک و بی‌مایه مادی، آن‌هم به نفع چشم‌دردیدگان حریصی که فقط لذت‌های آنی خود را بر هر چیزی ترجیح می‌دهند، این فرهنگ ریشه‌دار محیط‌زیستی و شما و نیاکانتان را لکه‌دار کنند و خدای‌ناکرده به‌عنوان مردمان بی‌توجه به محیط‌زیست و اکنون به جان پرندگان مهاجر، شناخته شویم.

به‌هیچ‌وجه زبینه انسان بودن و فرهنگ محیط‌زیستی ما نیست که به شکلی بی‌رحمانه و بی‌توجه به پیامدهای ناگوار و طولانی آن، بگذاریم که پرندگان مهاجر آماج طمع عده‌ای سوداگر قرار گیرد.

پرواضح است که محیط‌زیست، گران‌سنگ‌ترین سرمایه هر ملتی است. بدون آن به‌هیچ‌وجه امکان هیچ‌گونه توسعه جدی، به‌ویژه توسعه پایدار وجود ندارد؛ پس لازم است که بسیار جدی‌تر و مسئولانه‌تر باید تمام جنبه‌های محیط‌زیست را پاسدار باشیم و امانت‌دار شایسته‌ای برای فرزندان و نسل‌های آینده امان باشیم. شکی نیست که محیط‌زیست امانتی ظرف و شکننده است در دست ما از طرف فرزندان و نوادگان ما.

کارخانه سیمان و نابودی هه ورامان

بین رفتن پوشش گیاهی که منشأ بسیاری از بیماری‌هاست و تأثیر آن بر روی اکوسیستم و جامعه انسانی انگار ناپذیر است.

استان کردستان مخصوصاً هه ورامان منطقه‌های گردشگری می‌باشد که هرساله تعداد زیادی توریست را از کشورهای مختلف ایران و حتی خارج از کشور جذب می‌کند که گامی است برای اشتغال‌زایی و معیشت روزانه مردم که بدون صرف هزینه‌ای از سوی دولت در بخش توریستی، طبیعت بکرو دست‌نخورده هم باقی می‌ماند؛ اما متأسفانه با اصراری از سوی نماینده‌ی محترم شهرستان‌های مرویان و سروآباد

چه انتظاری از سایر اقشار و نسل فردا داریم؛ درحالی‌که باید معلم الگویی رفتاری مناسبی برای دانش‌آموز باشد.

ما عملی را که بتواند الگویی مناسب برای بچه‌ایمان باشد از خود نشان ن داده‌ایم و فرزندان ما همیشه تناقض شدیدی را در کردار و گفتار ما می‌بینند و همین امر باعث می‌شود که دانش‌آموزان و بچه‌های امروز ما، متخلفین و مخربین فردای ما باشند.

نجات انسانیت به نجات طبیعت و نجات طبیعت به تغییر فکر ما انسان‌ها بستگی دارد. تغییر فکر ما منجر به تغییر رفتار ما می‌شود و تغییر رفتار ما می‌تواند طبیعت و انسان را نجات دهد. هر وقت در مدارس ما آموزش مسائل زیست‌محیطی و انسانیت تدریس گردید و گفتار و کردار معلم باهم انطباق داشت و هر وقت با شجاعت تمام توانستیم بگوییم که در جهان سوم، دولت‌ها بزرگترین آفت برای محیط‌زیست و طبیعت هستند و دانستن این نکته که دولت‌ها نه‌تنها حامیان خوبی برای محیط‌زیست نیستند بلکه متهم اصلی در ویرانی طبیعت هستند، به ما کمک می‌کند تا بدانیم که وظیفه من و شما و همه دوستداران طبیعت بسیار سنگین است و با تشریح این نکته برای فرزندانمان، آن‌ها را دوستدار طبیعت بار آورده و سبب شده‌ایم که از همین سنین کودکی با طبیعت زلف گره بزنند و یار طبیعت گردند. هرچند من و شمای پدر و مادر و او و ایشان معلم به تنهایی نمی‌توانیم به صلح و جامعه‌پردازیم بلکه در این راستا همراهی رسانه می‌تواند بسیار مؤثر باشد اما متأسفانه رسانه‌ها در دست کسانی است که هم پول دارند

پیام انجمن سبز چپای مرویان به خاطر کشتار پرندگان مهاجر در شمال ایران

ما از کردستان، از مرویان، از کنار دریاچه رؤیایی زریبار می‌آییم. حامل دل‌های نگران مردمان طبیعت دوست آن دیار، به‌ویژه اعضای انجمن سبز چپای مرویان هستیم. نگران و پریشان از واقعه کشتار پرندگان مهاجر در اینجا. چراکه به جد معتقدیم که کل جهان یک اکوسیستم یکپارچه است و جفا به هر گوشه‌ای از آن، سزا در پی خواهد داشت. دریاچه زریبار هم از دریاچه‌های پذیرنده پرندگان مهاجر است که هرساله شکوهی سحرآمیز به زریبار می‌بخشند. خوشبختانه پرندگان مهاجر در چند سال اخیر در زریبار به لطف برنامه‌های آموزشی انجمن سبز چپا، مورد تهدید و طمع نیستند و به‌خوبی از طرف مردمان مرویان، موردحمایت قرار می‌گیرند. انجمن سبز چپا با برنامه‌هایی که در این زمینه داشته توانسته است که سهمی در عملیاتی کردن این پتانسیل داشته باشد و تقریباً آن را به فرهنگی عمومی تبدیل کند. اکنون سایت پرندنگری شروان زریبار مرویان که از طرف انجمن سبز چپا تدارک دیده‌شده است، به یکی از کانون‌های موردعلاقه دوست داران پرندگان و محیط‌زیست قرارگرفته است که می‌تواند نمونه خوبی برای اینجا هم باشد.

امیدواریم که انجمن‌های محیط‌زیستی مازندران و به‌ویژه این مناطق، بسیار بیشتر از این فعال باشند و دکتر استفاقه را برای جلوگیری از ادامه و تکرار فاجعه کشتار پرندگان مهاجر در درزمینه فرهنگی و آموزشی ببرند، اکثریت مردم طبیعت دوست را با خود همراه کنند و مانعی جدی شوند بر سر راه تعبیر خواب شوم قاتلان پرندگان بی‌پناه مهاجر در این خطه و پایانی باشند بر این کار بس ناجوانمردانه.

انجمن سبز چپای مرویان
۱۳۹۶/۸/۴

انواع حرکات دامنه‌ای نظیر زمین‌لرزه، روانه‌های گلی، سیل و غیره همگی حاکی از ناپایداری بودن محیط هستند. لذا حساسیت این مناطق بسیار زیاد و میزان مقاومت و پایداری آن‌ها در برابر فعالیت و دخالت‌های انسانی بسیار کم است.

لذا انجمن سبز چپا هم مخالفت خود را نسبت به این تخریب‌ات اعلام و اظهار نگرانی می‌نماید و از نماینده محترم هم درخواست دارد به‌جای اصرار بر ورود صنایع آلاینده به مرویان، تمرکز خود را بر توسعه گردشگری و اکو توریسم بنماید و این انجمن هم در این راه یاریگر خواهد بود.

هم زور، آن‌ها توصیه‌های زیست‌محیطی را نمی‌پسندند چون توصیه‌های زیست‌محیطی بر سود آن‌ها تأثیر می‌گذارد آن‌ها دوست ندارند شعار ((به‌اندازه نیاز مصرف کنید را بشنوند)) شعار آن‌ها خوردن، پوشیدن، پاره کردن و دور ریختن است. دارندگان زور و پول و نظام مصرفی به محیط‌زیست و سلامت من و شما کاری ندارند بلکه فقط و فقط خواهان فروش بیشتر و درآمد بیشتر خود هستند آن‌ها به کمک تبلیغات در رسانه‌های خود در ما چنان اشتیاقی کاذب ایجاد نموده‌اند که هرساله ما باید وسایل خود را تعویض نماییم آن‌ها در رسانه‌های خود شب و روز در حال تبلیغ برای چیپس و پفک و رب گوجه و سس مایونز هستند چون برایشان سودآور است اما حاضر نیستند یک‌گرام این تبلیغات برای آموزش مسائل زیست‌محیطی وقت بگذارند. با این تفاسیر پرواضح است که وقت آن رسیده که دست از انجام این کارها برداریم و خودمان را به خاطر این اشتباهات ببخشیم، دیگران را ببخشیم و به مسیر عقل و انسانیت و اخلاق برگردیم مسیر عقل و اخلاق مسیری است که در آن احترام به هم نوع احترام به طبیعت احترام به سایر جانداران وجود دارد و بی‌گمان تنها مسیر نجات انسان و طبیعت همین مسیر عقل و اخلاق است. مبارزه برای حفظ جان خود و حفظ طبیعت، جنگ بر سر بودن و نبودن، زنده ماندن و زنده ماندن است باید برای زنده نگه‌داشتن خود و طبیعت جنگید و اگر نتوانیم پیشرفت علم و تکنولوژی را با انسانیت و اخلاق هم‌سفر کنیم در جنگ زنده ماندن و نجات خود و طبیعت پیروز خواهیم شد.

پرندگان مهاجر از آن

هیچ ملت و جغرافیای خاصی نیستند

■ معاونت محترم ریاست جمهوری، ریاست محترم سازمان حفاظت محیط‌زیست ایران، جناب آقای عیسی کلانتری؛

با سلام و عرض ادب. در دنیای امروز دیگرکسی رنج به چالش کشیدن مسئله‌ای که قانون حامی آن است را به دوش نمی‌کشد و هنگامی که حق از ناحق تمیز یافت، آن مجریان قانون‌اند که شب و روز نشناخته و در پی احقاق حقوق هستند. متأسفانه انکار در ایران ما قانون برای آن است که عریضه خالی نماند و‌گر نه قانونی شدن یک مسئله کجا و برخورد با متخلفین کجا و این البته گوشه‌ای از رنج‌های این سرزمین است و سایر زوایا را باید در رانت‌ها، باندها، لابی‌ها و چشم‌پوشی‌ها جستجو کرد.

چند سالی است کشتار صدها هزار پرندگان مهاجر در شمال کشور، به‌ویژه در فریدون‌کنار، ایزاران و سرخرود نقل محفل عاشقان طبیعت و متخصصین امر شده است و در توتاب بودن و ماندن پرندگان کمیاب سخن‌ها گفته‌شده و فشارهای داخلی و بین‌المللی برای رهایی از این بحران وقیح زیستی، خود گویای این حقیقت تلخ است. حقیقتی که با ورود متمولین بانفوذ، بی‌توجهی‌ها و چشم‌پوشی‌های ادارات محیط‌زیست تلخ‌تر گشته است. اقتصادی شدن این شکار که عده‌ای عامدانه سعی در تقلیل زوایای آن، سنتی و مشروع نشان دادن آن دارند، به‌جایی رسیده است که ما شاهد یکی از بزرگ‌ترین مراکز قاچاق پرندگان مهاجر و کمیاب ایران باشیم که البته صحبت از غنای بازار و مورد معامله قرار گرفتن سایر جنبندگان نیز هست. بازاری وسیع، نه در گوشه و کناره‌های مخفی جنگل که پیش چشم همگان و این برای ما یعنی چراغ سبزی گویا برای تاراج طبیعت.

جناب آقای کلانتری! همان‌گونه که مستحضرید ایران در وضعیت مناسبی از لحاظ محیط‌زیست قرار ندارد و شایسته نیست مکافات کونه‌فکری‌های ما، رواج بی‌قانونی، رانت و باندهای ثروت ما را پرندگان مهاجر پس بدهند. روا نیست به خاطر قلیل افرادی نام و اعتبار مردمان شریف مازندران و مملکتی را فدا کرد و با دست روی دست گذاشتن به انجام فاجعه‌ای دیگر پرومیه نشست.

لذا ما به‌عنوان سفیران مهریانی انجمن سبز چپا و صدای پرندگان مهاجر، رنج راه را به تن خریدیم تا بگوییم: دیگر نمی‌توانیم آرام نشسته و در برابر سرنوشه مختم به مرگ پرندگان مهاجر سکوت کنیم و از شما نیز خواستاریم با پیگیری جدی این مسئله آن را ریشه‌کن نماییم. لازم به ذکر است که ابراز عجز و ناتوانی دولت در برابر هم‌چین مسئله‌ای به شوخی‌ای تفسیر شده و قطعاً شایعه دست داشتن افرادی سودجو از بنده دولت را بیشتر از همیشه قوت می‌بخشد. البته باید یادآور شد که توجیه صید سنتی، ارتزاق و فقر ساکنین محلی بارها شنیده‌ایم و از آنجا که خود از منطقه‌ای توسعه‌نیافته و محروم‌تر آمده‌ایم، قبول نخواهیم کرد که سودهای کلان عده‌ای سودجو و متمول را پشت دیوار کوتاه فقر عمومی پنهان کرد. امروز عواید عام اکو توریسم و پرندنگری بر هیچ‌کس پنهان نیست و اگر واقعاً قصد مبارزه با فقر است که هر عاقلی مسیر توسعه پایدار مردم از راه پرندنگری و توریسم را برمی‌گزیند. ما خواسته‌ای جز اجرای قانون‌های مصوب نداریم و انتظار داریم در این مسئله سروری قانون بر هر کس و مسئله‌ای را شاهد باشیم.

با تشکر دوچرخه‌سواران اعزامی عضو انجمن سبز چپا مرویان معترض به کشتار پرندگان مهاجر.

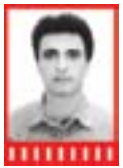
کمال راست خانه - عرفان رشیدی

عەلی ئەشرف دەرویشیان؛ هێمای ئازادپەروەری

ئاماده کردنی:

ئومید پەرشیدی

ئێوارەری چوارەمین رۆژی مانگی گەلاریزانی ئەمسال، کۆتایی رهنج و ئازارەکانی پیاوی "سالە هەورییەکان" بوو. بەلێ؛ مەریکیکی پاییزی، ئاسودەیی بەخشییە ئەو پیاوێی که سالانێکی دوور و درێژ دلی بۆ منداڵە هەزارەکان لێی دەدا و نووسەری نەداری و بێ خانە و لانەیی ئەوان بوو.

عەلی ئەشرف دەرویشیان، نووسەری گەورە کوردستانی، لەدایکبووی ۱۳ خەرمایانی ۱۳۲۰ هەتاوی، لە بنەمالەیکە هەژاری کرێکار لە گەڕەکی "ئابشوران"ی کرماشانە. لە سالی ۱۳۳۷، یاش کۆتایی هینانی دانستەر، یوو بە مامۆستای قوتابخانەکانی گۆنەدەکانی دەرووبەری کرماشان و گیلانغەرب. پاشان درێژە بە خوێندن دا و پلەکانی بالای خوێندی بری و لە خوێندگەکانی گۆنەدەکانی کوردستاندا وانی ئەوتەو. دەرویشیان، نووسەری بە توانا و چیرۆکنووسی ناداری کورد که بە حەکاوەت بیژی چەوساوەکانی کوردستان ناسراو، لە خەباتی بێ وچانی خۆیدا هەولێ زۆری دا تا ئازارەکانی گەلەکە زۆرتر بە جیهان بنایبێت.

قەلمی فارسی نووسی دەرویشیان، قەلمیکی کوردانە و بوێرانە بوو. لە سەر نووسینی کتیبی "از این ولایت" لە سەردەمی پاشایەتی حەمە رەزا شا رایبچی زیندان کرا و بە هۆی رەنگدانەوێ دەرد و رنجی کۆمەلانی چەوساوەی گەلەکە لە چیرۆکەکانیدا، رێی لە بلاو بوونەوێ کتیبەکانی گێرا و لە رانگۆ زۆری بە کرا و لە قوتابخانەکان وەلا نرا. یاش دوو چار زیندانی ۸ مانگ و ۷ مانگ، لە سالی ۱۳۵۳ی هەتاوی بۆ ماوێ ۱۱ سال زیندانی بە سەردا سەپا و سەرئەنجام لە سالی ۱۳۵۷ و بە دای رووخانی رژیمی پاشایەتی لە زیندان رزگار کرا.

عەلی ئەشرف دەرویشیان، وەک چیرۆک نووس و لیکۆلەری ئەدەب و کولتور، کۆمەلیک چیرۆک و کتیبە کولتوری لە چاپ داو. کۆمەلە چیرۆکی "وەرزی نان" و "رەنگینە"ی لە زینداندان نووسبوو. لە چیرۆکی "ئابشوران"، "سالە هەورییەکان" لە دوو بەرگدا، "وەرزی نان" و "لە گەل ئاھەنگەکانی باوکم"، چیرۆکی کۆرەمەرپەکانی سەردەمی مندالی خۆی دەگێرێتەو.

"بێستون"، گۆی تەلا و کلاشی سوور، هەوری رەشی هەزار چاو"، رۆژنامە دیواریەکی خوێندگەکانمان"، "کاگە گیان کەسی دەگەرێتەو"، "تاگر لە کتیبخانە منداڵان"، "چۆن و بۆچی"،

"ئەو چیرۆکانەیی خۆشم دەوین"، "چالەرەشی ۱۸"، "سی و دوو سال خۆراکگری لە زیندانەکانی رژیمی شا"، "تەفسانە و مەتەلە کوردییەکان"، "دروشتی"، "فەرەهنگی ئەفسانەکانی خەلکانی ئێران" لە بیست بەرگدا، "وشەنامە کوردی کرماشانی"، "یادەووری سەمەد بێرەنگی"، "شەوی ئاوس"، "چیرۆکەکانی ئەو سالانە"، "حەوت پیاو، حەوت چیرۆک"، "یادەوورییەکانی سەفەرخان" سەفەر قارمانیان که ۳۲ سال لە زیندانەکانی رژیمی شای ئێران بەند کرا بوو. و "وانە و پەیمانە" ئەو چیرۆک و پەرەمانەیی دیگەیی عەلی ئەشرف دەرویشیان.

دەرویشیان، گەلەنووسەری کوردی کرماشانی، مەرفیکی بەرپرسی و نەرس و خەلکی بوو کە بێهۆ قەلمی نەدمیزواند. چەند کەس لە نووسەرانی فارس زمانی ئێرانی، سەبارەت بە بەرەمەکان و کەسایەتی عەلی ئەشرف راستییەکانی زیان و نووسراوەکانی ئەویان هەسەنگاندوو و داخ و بەزاری خۆیان بۆ کۆچی دوابی ئەو دەرپرەو. ۱۹ گولانی ۱۳۱۲)، نووسەری ئێرانی لە دانشکە دەیی ئەدەبیات و زانستە مەرفیەکانی زانکۆی تاران خوێندوبەتی و خاوەن ۴۳ بەرگ کتیب و پۆمان و چیرۆکی درێژ و رەخنەیی ئەدەبی و کۆمەلە وتارە، لە بارەیی تاییەتەندییەکانی دەرویشیان و بەرەمەکانی وتووبەتی: "دەرویشیان، نووسەرێکی ئەفەس بەرز و نەترس بوو کە زۆر بەی بەرەمەکانی لە ناو دلی خەلکەو هەلەدەقوویی. ئەو بۆ خۆی بەرەنگی خۆی هەلەدەبێ، لە کۆمەلە زۆر بەی نووسەرانی دیگە، چاوەروانی خەلک بوون کە وەریان گرن. دەرویشیان هەولی ئەدا هەموو توێژەکانی خەلک لە نووسراوەکانی ئەو تێبەن و چاوی لە بەرەمی نووسەرانی بێگانە ئەبوو و مەرف لای ئەو لە هەموو شتیگ گرنگتر بوو.

"زیا موحەد" [(لەدایکبووی ۱۲ ی بەرفانباری ۱۳۲۱ لە ئیسفەهان)، مامۆستای فەلسەفە و مەنتیق و شاعیر، لە ئەندەن خوێندوبەتی و ئیستە بەرپرسی گروپی مەنتیق و ئەندامی ئەنجومەنی حکمەت و فەلسەفەیی ئێران، عەلی ئەشرف دەرویشیان وەک مەرفیکی خۆشەویست و بێ پرودەرپایس و نووسەرێکی زۆر سیاسی ناوزەد دەکات، کە لە هەمبەر کتیبە کۆمەلەییەکاندا زۆر هەستیار و قەلمیکی توند و تیژی هەبە و رەخنەکانی بە پووھەلمالووی ئاراستە دەکات.

"فەرزانە تاهری" [(لەدایبووی ۱۶ گەلاریزانی ۱۳۳۷)، وەرگیڕ لە

بوارەکانی ئەدەبیاتی داستانی، دەروون ناسی، شارساز، مێجماری و زانستە سیاسییەکان و هاوسەری نووسەری بەتوانا هوشەنگ گولشیری و بەرپرسی بنکەیی هوشەنگ گولشیری] لە خەلکانی ئەشرف دەرویشیانەو و تووبەتی: ئەو بۆ ئیلم و وێنە سەمەد بێرەنگی و خوسەرە گولسرخ، هێمای ئازادپەروەری و دادخوازی بوو. لە سەردەمی خوێندگارییدا کتیبەکانیم دەسەند و ئەمبێر بۆ منداڵانی گۆنەکان و منالە هەزارەکانی پەراوێزی شار. سەرەتا نەمەزانی کە ئەوێ لە کتیبەکانیدا رەنگ دەدا تەو هەمووی ئەزموونی هەژاری و نەنداری و کار و رنجی سەردەمی مندالی خۆبەتی. لایەتیکی تری کەسایەتی ئەوم لە ناوندی نووسەرانی ئێران بۆ دەر کەوت، لایەنی "تەنزی" ئەو ئێ نووسەرە بەتوانا سیمایی ئەمێر لە هەژری مندا گۆری، کاتی بەسەرھاتە زۆرتال و ناخۆشەکانی سەردەمی مندالی و لایەتی و زیندانی خۆی بە زمانی تەنز دەوتەو، کەسایەتی راستەقینەیی ئەو مەرفە خۆشەویستە ئاشکارا دەبوو. ئەو کاتی یادی هوشەنگی گولشیری دەکرەو، خەمیکی قوول و گەورە، روخساری دادپوێشی و ناخی دەگیار و هەر بە هۆی ئەوێ بوو کە زانستە مەرفیەکانی ئەدەبیات و کتیب و پاش حەوت سال و لە سالی ۱۳۸۹ ئەو خەلاتەمان پیشکەش بە خۆی کرد. "قاسم ئاھەنگین جان" [(لەدایکبووی ئەدەبیل لە سالی ۱۳۳۷، شاعیر و ئاشکەری سینەما و دەریژەری فیلم، سەبارەت بە دەرویشیان لەو باوەرەدا کە ئەو مامۆستای بەشیکی گەورە لە ئەدەبیاتی داستانییە و هیچکات بۆی گرنگ نەبوو، کە وەک چیرۆکنووسیکی نەرتی پێناسە بکری و پێی بلین لە قافلە دوا کەوتوو و بەرۆژ و پۆست مودیپرن نییە. ئەو هاوکای ئەحمەد مەحمود و سەمەد بێرەنگی، ئەو لە ئەدەبیاتدا لە سەر رێ و رێچکەیی خۆی دەڕۆشت. هەر چەند وێرچینی ولف و جۆسی دەناسی، بەلام پێی وابوو کە ماکسیم گورکی و جەک لەندەن و جان ئشتاین بەک نووسەری گەورن. عەلی ئەشرف بە عەشقەو دەینووسی و هەر ئەو عەشقە بوو کە بەرەمی "سالە هەوری"ەکانی لیکەوتەو. بە رۆشتنی ئەو، دنیا کەلێتیکی تری تی گەوت و چۆلتەر بوو.

"دوکتور نوو ئنتزنامی" [پزشکی ددان و موسیقی زان و جینشینی پێشوتری پێوەندییەکانی وەزارەتی ئێرشادا، لە بارەیی عەلی ئەشرفەو دەلی: ئەو بە هۆی باوەر و بیڕ و بۆچوونی تاییەتی خۆی، لە کتیبەکانیدا زۆرتر ناسی چینی کرێکار و هەژارانی کردوو و منداڵان بە خوێندەوێ کتیبەکانی ئەتوانن پەیی بە زیانی منداڵان مێرمنداڵی

هەژاری و لائە کەمان بیەن. ئەوێ باپەتیگە کە لە ئەدەبیاتی ئەمروێ منداڵ و مێرمنداڵاندا جیکای خالییە و نووسەرانی ئەمروێ ئەو ئەدەبە نەیانپەرژاوتە سەر راستییەکانی زیانی منداڵ و مێرمنداڵە هەزارەکان و رهنج و کتیبەکانی ئەوان. خوێندەوێ کتیبی "وەرزی نان"، بەشی لە زیانی ئەو منداڵانە پێشان ئەدات کە هیچکات نازانن زیانی مندالی چیبە و چۆنە. ئەو چیرۆکە کە چەرخێ زۆر سادەیی، بەلام زۆر کاریگەریشە. کاتێ دایکە کە نانە تازە کە ئەدات بە منداڵەکانی و خۆی لەتە سەنگەکییە پەزیرە کە خوات و ئەلێ: رۆلە من جەزم لە نانی پەزیرەیی! یا شەری منداڵەکانی بنەمالە لە سەر کۆتە خەیارێک کە ئاکامە کەشی بە کۆتە خوارانی یەکی لە منداڵەکان لە لاپەن باوکیان کۆتایی دەھات، چیرۆکە تالەکانی بوو ئیانەییە کە زۆر سەررنج راکیش بوو.

"عەلیزەر زەرگەر" [(دەبیری خەلاتی مێژەگانی ئەدەب)، لەبارەیی عەلی ئەشرف دەرویشیانەو ئاواھە دەلی: بێ گومان ئەدەبیاتی ئێران یەکی لە سیما بوێر و بەرێز و ماندوونەناسەکانی خۆی لە دەست داو. مەرفیکی گەورە کە هەر چەند نەخۆشین لەم دەسەلەیی ئاخیری تەمینی برستی لێ پرپوو، بەلام بوونی هەردەم مایەیی دلگەری و هیوایی نووسەران بوو. ئەو دەرد و رنجی مەرفەکانی پێ ئەحمول نەدەکرا و لە بەرانبەر سەتم و زیادەرپوییەکاندا بێدنگ نەدەبوو. دەرویشیان، یەکی لە سەرەخت ترین دژبەرەکانی سانسۆر بوو.

"بەنەفشە سام گیس" [هەوائنێر و رۆژنامەوان و هاوکاری رۆژنامەیی ئیعتقاد، لەبەرەوهریەکانی خۆیدا لەبارەیی دەرویشیان دەلی: تەمەنم دە سال بوو، زۆر شت و مانای زۆرێک لە وشەکانم نەدەزانی. نەمەزانی بۆ ئەشرف ناروانە خوێندگە، بەلام کار دەکات، بۆ باوکی نەخۆیندەوارە و ئەسباب بازی نییە، بۆ ئەو منداڵانە دایمە چاویان لە تیکە سەنگەکییەکی داخی تازە لە تەنور دەرھاتووێ دەستی هاوسایکەیان، بۆ دایکیان هەمیشە ئەپتە و تەبیزی هەر سنی منداڵە کە و ئەلێ: هەر ئیستا چاشتمان خواردوو، بۆ کاتی ئەرپون جل و بەرگی سالی نوێ ئەسپین، دوو سنی ژمارە لە قامەت و قەوارەیی خۆیان گەورەتر ئەسپین و ...

. کاتی لاپەرە یەک لە دوا یەکەکانی کتیبەکانیم دەخۆیندەو، ئەشرف منی فێر کرد کە هەژاری یانی چی، سەرفی خالی چ نەگەتیکە، کلاش چیبە، رۆلە کتیبە، ترخینە تامی چۆنە، ئابشوران لە کوئیە و ...

"سەمەد بێرەنگی" [(لەدایبووی دووی پووشپەری ۱۳۱۸ لە تەبریز،

کۆچکردوو نوێی خەرمایانی ۱۳۴۷؛ مامۆستای خوێندگە، رەخنەگری کۆمەلایەتی، وەرگیڕ، جیرۆنووس و لیکۆلەر لە بواری فۆلکلۆری ئازەربایجان و بنیادنەری چیرۆکنووسی لە بارە منداڵانەو لە ئێران،] کە خۆی چیرۆکی ئازار و زەجری منداڵانی گۆندشین و تەنیایی و کتیبەکانی زیانی ئەوانی دەنووسیبوو، لە بارە عەلی ئەشرف دەرویشیانەو ئەلێ: هەر چەند من شوێنیکەوتەیی دەرویشیان نییم، بەلام زۆر شتی لێ فێر بووم، تاییەتەندی هاوبەشی نووسەرکەلێ وەک ئیلم، نووسین و کار کردن لە سەر منداڵە هەژار و بێ بێشەکانە، ئیلمە بیڕ لەم منداڵانە و هەژاری و نەداری و دەرد و رنج و خەون و ئارەزوو و ئاکامپەکان دەکەنەوێ و دەنووسین، بەلام هەر کەسە و بە شیوایی خۆی. وتە و چیرۆکەکانمان وەک یەکن، بەلام دەفر و چوارچۆلی جیاوازی و شیوێ نووسینی جیاوازیان هەبە. عەلی ئەشرف نووسەرێکی زۆر بەرێز و شینگیر و پوێر، ئەو لە سەر بیڕ و پڕواکانی خۆی کۆلی نەیانپێشت وەسپینەتی خۆیشی بۆ هەموو چەرەسەرییەکانی، هەر وەکوو منداڵانی نیو کتیب و چیرۆکەکانی، زۆر خۆراگر بوو.

"شەمسە لنگرودی" [(لەدایکبووی ۲۶ گەلاریزانی ۱۳۲۹ لەلەنگرود، شاعیر و لیکۆلەر، ئەکتەر و مێژوونووسی ئەدەبیی هاوچەرخێ ئێران،] لە سەر عەلی ئەشرف دەرویشیان لەوتاریکدا نووسیبوون: زیان لە خۆیدا بێ مانایە، بێرێک شت بە زیان مانا

بێ مانایی زیان دەر دەخن. مەرگ ئەو چەمکە دوولایەنەیی. دەرویشیان لە سەردەمی مندالی مەرفایەتیدا دەژی و ئاسۆی روناکی بۆ داهاتووێ مەرف بەدی دەکرد. عەلی ئەشرف، لە سەردەمی لایەتی ئیلمەدا یەکی لەو هۆکارانەیی وزەبەخشیی رەوتی زیان بوو و نووسراوەکانی هێزێکی وزەبەخش بوو بۆ

اشاعە و غنای گویش سورانی هستاند. پیداست کە یک ملت واحد باید دارای یک زبان و خط واحد نوشتاری برای ایجاد ارتباط فرهنگی، سیاسی و اقتصادی میان دیگر ملل و در میان مردمان خود باشد و در رسانه‌های جمعی برای گسترش آن بکوشد و پیداست کە ملت کورد از ۱۵۰ سال اخیر به این سو گویش سورانی را انتخاب کرده و بیشتر با آن زبان، آثار مکتوب خود را نوشته است؛ هرچند سورانی، زبان اکثریت مردمان کورد نیست و از نظر زبانی هیچ ارجحیتی بر دیگر زبان‌های کوردی ندارد-اصولاً در زبان شناسی هیچ زبان بهتر و برتری وجود ندارد؛ اما به نظر می‌رسد که سادگی و پیشینه مشترک ادبی اخیر آن باعث شده که ناخودآگاه از میان دیگر گویش‌های کوردی به‌عنوان زبان میانجی انتخاب شود؛ همان‌گونه که گویش مردمان ماوراءالنهر به‌عنوان گویش نوشتاری و فرهنگی ایرانیان انتخاب شد و فارسی نامیده شد

درحالی‌که هیچ‌گاه هیچ‌کدام از حاکمان ایران در طول تاریخ بعد از اسلام فارس نبوده و اصولاً بیشترشان نیز ایرانی نبوده‌اند و تنها فارسی به‌خاطر شناس و سادگی بیش‌ازحد آن زبان میانجی گردید(ر.ک شکل گیری زبان فارسی:لازار نشهرمس). هرحال همان‌طور که می‌دانیم دیگر گویش‌های کوردی خصوصاً گویش‌های در اقلیت چون زازا، شبک، باجلانی و هه ورامی در معرض خطر انقراض قراردادند و پرماست که در حفظ و اشاعه این گویش‌های

پێ کردنەوێ بۆشایەکانی ژبانی ناشاد و بێ مانا. بەلام کاتی مەرگ تەختی زەووییەمان دەکات، بەراستی هەموو شتی و بە تاییەت ژبان بۆ خۆیشی، بێ مانا و بێ بايەخ دەبێ. ئاخێ چۆنە کە کاتی کەسێک هەموو بوونی ئەوینیکە بە ژبان، ژبان بێ بايەخی دەکات و لەناوی دەبات. ژبانی دەرویشیان سەرأسەر خەباتێکی پاک و خاویێن بوو. بۆ بەدی هاتنی ئەو خەوانەیی کە خەلکانی تەر ریاکارانە تییدا ژبانیان کردو و ژبان دەکەن!!

* لە کۆتاییدا پێویستە ئامازە پەوێ بەکەین: جیسی داخ و پەزیرەییە کە سەرەرای وێست و خەزی بنەمالە و خەلکی کرماشان بۆ هێنانەو و ناشتنی تەرمی نووسەری بەناوبانگی کوردستانی عەلی ئەشرفی دەرویشیان لە ئامێزی نیشتمانەکی، ئەو ویستە پشکوێی خراو تەنانەت لە ناشتنی لە گۆرستانی (ظھیرالدولە) ی تاران کە تاییەتە بە شوێنی ناشتنی هونەرەمەندان و نووسەرانی بەناوبانگ وەکوو "ئەحمەد شاملو" بەرگری کراو نەیانپێشت وەسپینەتی خۆیشی بۆ ناشتنی لە تەنیشت سەفر قارمانیان هاوزیندانەیی کە ماوێ ۳۵ سال بەنجی بەنجی سەرئەنجام بە بێ گویدانە ئەم وەسپەت و ویستانە، رۆژی دووشەمە ۸ گەلاریزانی ۱۳۹۶ لە گۆرستانی بێ بێ سەگینەیی کەرەج رێی و رەسمی بە خاک سپاردنی بەرپوێ چوو.

شیرین کوردی بکوشیم زیرا در واقع در غنای فرهنگ و آداب و رسوم خود کوشیده‌ایم. نیک پیداست کورد مثل ترک، عرب و یهود نیست که دارای یک زبان، فرهنگ، دین و آیین باشد. کورد منشور رنگارنگی از قوم و قبیله‌های متفاوت و مختلف، ترک، لر، کلهر، شبک، فیلی، کرمانج، زازا یا دیمیلی، باجلانی، کرمانج، سوران و هه ورامی است با آیین های متفاوتی چون: اسلام سنتی،اسلام شیعی، یارسان یا کاکه ای،ایزدی، مسیحی، یهودی و... است. همه این گروه‌های قومی و دینی با گویش‌های متفاوت و شیرین خود کلیت ملت کورد را تشکیل می‌دهند که نشان‌دهنده تکثر، غنا و عمق پیوندهای ملت کورد است. به باور من ملتی چنین متنکر و رنگارنگ هیچ‌گاه نمی‌تواند گرفتار شوونیست و فاشیست شود و نباید بشود که بر غیر این صورت در مسیر فقه‌رایی تباھی و نابودی خواهد افتاد که چنین مباد:

منابع: ۱- آساطوریان، گارنیک (۱۳۷۴). قوم گوران. ترجمه ماریا آویازیان. تهران: نشریه علوم انسانی ایران شناخت، زمستان ۱۳۷۴ (صص ۶۳-۳۱) شماره اول. ۲- اشعیت، رودیگر (۱۳۸۷). راهنمای زبانهای ایرانی، زبان‌های ایرانی نو، جلد دوم. آرمان بختیاری و ودیگران ترجمه فارسی زیر نظر حسن رضایی باغ پیدی. تهران: نشرققنوس ۳- لازار، ژیلبر (۱۳۸۴). شکل گیری زبان فارسی: ترجمه بهمنی بحرینی، تهران، نشرهرمس

کورد و هه ورامی یا سورانی و هه ورامی؟

جوپس بلوی زبان شناسان را مینا قرار داده‌اند و سخن آنان را وحی منزل می‌پندارند. غافل از این‌که خود این زبان شناسان و مستشرقان عموماً جاسوس بوده‌اند و بیشتر در فکر منافع کشور متبوعشان بوده‌اند تا راست نشان دادن واقعیت قومی من و تو و بیشتر آنان نیز در اقدام بنیاد سخنشان، حاکی از جدایی هه ورامی ها از کوردها، بر خطا بوده‌اند؛ زیرا آنان زبان کوردی (منهای هه ورامی و زازایی) را از شاخه شمال غربی می‌دانند(پولو۱۳۸۷:۵۴۴). درعین حال شاخه گورانی- زازا را در همان شاخه شمال غربی قرار می‌دهند(ر.ک آساطوریان۱۳۷۴:۳۳). اگر مقاصد حیلە گرانه و تفرقه‌افکنانه‌ای از طرح این جدایی زبانی نیست چرا هه ورامی را- تنها به خاطر همسانی در چند واژه با گیلکی و مازندرانی- در گروه زبان‌های حاشیه‌ خزر می‌دانند و ارتباط عمیق ریشه‌ای، واژگانه و ورامی- گیلکی و سورانی را نادیده می‌گیرند و معتقدند که: «به‌رغم هم‌جواری گورانی- زازا با زبان‌های کوردی و احساس عمیق سخنگویان آن‌ها در تعلق به ملیت کوردی؛ نمی‌توان این دو زبان را منسوب به کوردی دانست؛ چراکه تحولات خاص زبان کوردی را نداشته‌اند.(پولو۱۳۸۷:۵۵۵) و تنها با تکیه بر جدایی حالت فعلی ماده مضارع و اداری، هه ورامی را از گروه زبانی کوردی خارج می‌دانند.

همیشه سخن از قوم کورد و کورد است

و ابتدا نامی از قبیله، عشیره و طایفه خاصی در میان نیست و بزرگ‌ترین و قدیمی‌ترین شاعران هه ورامی زبان- هجری تا خانای قبادی- همیشه خود را کورد نامیده‌اند و تعریف کرده‌اند.

این سخن تفرقه‌افکنانه را باید ناشی از همان ذهن قبیله‌ای و کوتاه اندیش انسان ماقبل مدرن دانست که معتقد بود نگریستن در این و ناخن گرفتن در شب و... خطرناک است و باعث زوال عقل می‌شود. این سخن مانند دیگر سخنان و رفتارهای برخی از روستاییان با همدیگر و با مردمان دیگر روستاها نیز جز باوری خرافی، کورکورانه و ناشی از جهل و تصلب ذهن قبیله و عشیره گرا چیز دیگری نیست.

آنچه باعث تعجب و نگرانی است رسوب و رسوخ این تفکر قرون وسطایی در ذهن و زبان عده‌ای باسواد دانشگاه دیده و اهل نگارش است که مدتی است در روزنامه‌ها و فضای مجازی در گسترش این اندیشه عقیم می‌کوشند و بر طبل تفرقه و جدایی این دو گروه ملت کورد می‌کوبند تا جایی که اختلاف زبانی سورانی و هه ورامی را مستمسک خود قرار داده و با توسل به این اراجیف کهن که: کوردی یا هه ورامی، قائل به جدایی قومیتی، نژادی و ملیتی عموم کوردها از هه ورامی ها هستند. مستندات اینان چند کتاب و مقاله‌ی برج عاج نشینان فرنگی سیاح و مستشرق است که جدیداً بر سر زبان‌ها افتاده‌اند. اینان سخنان مکنزی، آساطوریان و

کارشاس ارشد فرهنگ و

زبان‌های باستانی از قدیم‌الایام مثل دیگر اراجیف، خزعبلات و خرافات رسوب کرده در ذهن و زبان عوام،

این‌گونه در میان ساکنان مریوان و هه ورامان رایج بوده که کوردی یا هه ورامی؟ و هرگز از خود نپرسیده و فکر نکرده‌اند که این سخن چقدر با واقعیت تاریخی سازگاری دارد و اصولاً به چه معناست و نمی‌اندیشیده‌اند که طرح آن چقدر می‌تواند باعث سردرگمی و ایجاد تفرقه و پراکندگی گردد. تا جایی که این تقسیم‌بندی عوامانه، امروزه بهانه به دست عده‌ای متعصب باسواد داده و علم جدایی نژادی و قومیتی هه ورامی ها از کوردها را پرافشارشته‌اند و در تبلیغ آن با سعی وافر می‌کوشند. انسان یا شنیدن طرح چنین بیاناتی آن‌هم از جانب عده‌ای به‌اصطلاح دانشگاه رفته که داعیه‌ی مدرن گرایی نیز دارند، متعجب و حیران می‌شود. اینان نمی‌اندیشند که هر خزعبلاتی که در ذهن و زبان عوام جاری است لزوم نمی‌تواند ریشه تاریخی و واقعیتی عینی داشته باشد.

این سخن را بنده در حد توان خود پیگیری نموده و در متون تاریخی پیش و بعد از اسلام تفحص نموده‌ام و یک جمله در این ارتباط در هیچ متن تاریخی و سند مکتوبی ندیده‌ام. اصولاً در کتب و اسناد تاریخی بابلی، آشوری، میخی، ایرانی، یهلهوی و نیز شعر شاعران گوران، کرمانج و سورانی زبان،

حسین کریمی

کارشناس ارشد فرهنگ و

زبان‌های باستانی

از قدیم‌الایام مثل

دیگر اراجیف، خزعبلات

و خرافات رسوب کرده

در ذهن و زبان عوام،

این‌گونه در میان ساکنان مریوان و

هه ورامان رایج بوده که کوردی یا هه

ورامی؟ و هرگز از خود نپرسیده و فکر

نکرده‌اند که این سخن چقدر با واقعیت

تاریخی سازگاری دارد و اصولاً به چه

معناست و نمی‌اندیشیده‌اند که طرح

آن چقدر می‌تواند باعث سردرگمی و

ایجاد تفرقه و پراکندگی گردد. تا جایی

که این تقسیم‌بندی عوامانه، امروزه

بهانه به دست عده‌ای متعصب باسواد

داده و علم جدایی نژادی و قومیتی

هه ورامی ها از کوردها را پرافشارشته‌اند

و در تبلیغ آن با سعی وافر می‌کوشند.

انسان یا شنیدن طرح چنین بیاناتی

آن‌هم از جانب عده‌ای به‌اصطلاح

دانشگاه رفته که داعیه‌ی مدرن گرایی

نیز دارند، متعجب و حیران می‌شود.

اینان نمی‌اندیشند که هر خزعبلاتی که

در ذهن و زبان عوام جاری است لزوم

نمی‌تواند ریشه تاریخی و واقعیتی

عینی داشته باشد.

این سخن را بنده در حد توان خود

پیگیری نموده و در متون تاریخی

پیش و بعد از اسلام تفحص نموده‌ام

و یک جمله در این ارتباط در هیچ متن

تاریخی و سند مکتوبی ندیده‌ام. اصولاً

در کتب و اسناد تاریخی بابلی، آشوری،

میخی، ایرانی، یهلهوی و نیز شعر

شاعران گوران، کرمانج و سورانی زبان،

آسیب‌شناسی ارتباط فقر مزمن و معلولیت در کشورهای درحال توسعه

(پاره سوم / معلولین آسیب‌پذیر و پیشنهادهای قابل اجرا)

■ نرگس رفیعی

کارشناس ارشد مطالعات زنان

بر اساس گزارش سازمان ملل متحد، در جهان ۶۵۰ میلیون معلول هست که دست‌کم ۸۰٪ آن‌ها در کشورهای درحال‌توسعه هستند و بیش‌تر آنان در رده‌ی فقیرترین قرار دارند. کنوانسیون دفاع از حقوق معلولیت سازمان ملل در سال ۲۰۰۶ راه‌اندازی شد. افراد موردنظر آن‌کسانی هستند که طولانی‌مدت دچار اختلالات فیزیکی، ذهنی، جسمی یا روحی هستند. ایشان در برخورد با مسائل نمی‌توانند مشارکت صحیح و کامل و برابر با دیگران داشته باشند (الحاقیه ۱). بانک جهانی تخمین زده است که در میان هر ۵ نفر فقیرترین، یک نفر معلول است. حدود ۱۰ تا ۱۲٪ جمعیت کشورهای درحال‌توسعه با نوعی از معلولیت و ۲ تا ۴٪ با معلولیت خیلی شدید زندگی می‌کنند. مردران در تمامی مقاطع سنی، سطوح بالاتری از معلولیت در اشتغال خوددارند. به‌جز این، انواع ازکارافتادگی‌ها و معلولیت‌ها در افراد بالای ۶۰ سال به‌سرعت افزایش می‌یابد. گروه‌های معلول و در معرض معلولیت یک‌دست نیستند. افراد زیر از معلولان در معرض آسیب هستند.

■ کودکان دارای معلولیت

مرگ‌ومیر کودکان دارای معلولیت در کشورهایی که مرگ‌ومیر کودکان زیر ۵ سال به زیر ۲۰٪ رسیده است، ۸۰٪ است. به دنیا آمدن کودک دچار معلولیت در کشورهای درحال‌توسعه بیشتر از کشورهای توسعه‌یافته است. به‌عنوان‌مثال ۶ تا ۱۰٪ کودکان در هند، با معلولیت به دنیا می‌آیند و به دلیل پایین بودن امید به زندگی، یک‌سوم افراد معلول کودکان هستند.

■ دختران معلول

در بسیاری کشورها، دختران معلول به‌مدرسه فرستاده نمی‌شوند و برای دستیابی به استقلال اقتصادی، آموزش داده نمی‌شوند. اغلب ازدواج نمی‌کنند و به‌ندرت ارث می‌برند یا اموال شخصی دارند. ایشان متعاقباً به شکل اغراق‌آمیزی از فقیرترین فقیران هستند.

■ زنان معلول

زنان معلول به همان اندازه که به لحاظ جنسیتشان در جامعه تحت تأثیر و تبعیض هستند، بابت معلولیت نیز آسیب می‌بینند. آن‌ها در معرض دو برابر‌آسیب هستند.

■ افرادی که چند نوع معلولیت همراه دارند

معلولیت چندگانه ترکیبی از اختلال‌هایی است که مستقیماً چهره و کارکرد فرد را تحت‌تأثیرقرارمی‌دهد. انواع‌تسترونی (ضعف و تحلیل عضلانی)، فلج مغزی (که عوامل پیش و پس از تولد را توأمان و جداگانه دارد)، اسپوندیلیت آنکلوزان (که دلایل آن احتمالاً ناشی از تغییرات ژنتیک یا اختلالات خود ایمیونی است)، قطع عضو (به دلیل مصدومیت یا بیماری)، راشیتیسم، ام‌اس، آسیب نخاعی (بیماری یا صدمه از عوامل بروز آن است)، برخی از انواع تومورهای مغزی (داروها و برخی مشکلات و عفونت‌های مغزی از علل پیدایش آن هستند) و بسیاری دیگر از اختلال‌های مغزی منجر به علائم جسمانی، انواع کم‌توانی‌های جسمی بارز هستند. کم‌توانی‌های ذهنی و بیماری‌ها و اختلالات اعصاب و روان که مستقیم و غیرمستقیم بر عملکرد فرد در هر محیط مرتبط با وی تأثیر می‌گذارد، در شماری از افراد با کم‌توانایی‌های جسمی همراه است.

■ معلولان مبتلابه ایدز

این بیماری جدال فرساینده‌ای است که معلول درگیر آن است. موارد گزارش در آمارهای رسمی کشور دیده نمی‌شود اما واقعیت وجود این ترکیب، علاوه بر تحمیل شرایط طاقت‌فرسا بر شخص بیمار و خانواده‌ی وی، موقعیت زندگی فردی، اجتماعی، اقتصادی و حقوقی وی را گاه فراتر از محدوده‌ی قابل‌کنترل در معرض آسیب قرار می‌دهد.

■ معلولانی که در مناطق دورافتاده و روستاها زندگی می‌کنند

وجود این امر باعث می‌شود عدم دسترسی به امکانات رفاهی، کاستی‌ها دررفت‌وآمد و سایر محرومیت‌های عمومی این دست از معلولان چندان موردبررسی و رسیدگی قرار نگیرد. اگرچه هرکدام از معلولان بسته به منزلت و پایگاه اجتماعی، سرگذشت

ویژه خوددارند، همه آن‌ها به‌کرات تجربه تبعیض و محرومیت اجتماعی، سیاسی و اقتصادی را داشته‌اند. کسانی که از بدو تولد دچار معلولیت بوده‌اند یا پس‌ازآن دچار شده‌اند، از زمان معلولیت یا کمبود امکانات، کاهش امید به زندگی، کاهش سلامتی عمومی و عدم دسترسی به آموزش برابر در مقایسه با افراد غیر معلول روبرو شده‌اند.

فقر مزمن خود دلیل نرخ بالاتر اختلالات
نه‌تنها معلولان به‌طور نامتناسبی درجات بالای فقر را تجربه می‌کنند، بلکه فقیر بودن به‌طور چشمگیری اختلالات ضایعات ناشی از معلولیت را وخیم‌تر می‌کند. فقرا اغلب به ملک شخصی، سیستم بهداشت و درمان، غذای سالم، سرپناه، تحصیل و اشتغال دسترسی ندارند. افزون براین، آن‌ها که دچار فقر مزمن هستند، ناچار به اخذ شغل سخت و خطرناک، بدون ایمنی و آینده و بیمه هستند. تمام این شاخص‌ها منجر به بیماری، آسیب جسمی و اختلالات مزمن و روانی می‌شوند.

تخمین زده می‌شود که صد میلیون نفر در دنیا، به دلیل سوءتغذیه و شبکه بهداشت نامناسب دچار اختلال می‌شوند که تمامی این اختلالات امکان پیشگیری دارند (لی، ۱۹۹۹). سازمان بهداشت جهانی تخمین می‌زند که نزدیک به ۷۰٪ نابینایی کودکان ۵۰٪ اختلالات شنوایی در افریقا و آسیا قابل‌پیشگیری یا درمان است و فقر مزمن اغلب منجر به نرخ بالای اختلالات می‌شود. اختلالات می‌تواند منجر به حاشیه روی بیشتر و محرومیت، معلولیت، کاهش درآمد و فقر بیشتر شود. این‌یک چرخه معیوب است. بسیاری از فاکتورهای این چرخه به‌طور غیرقابل‌اجتناب باهم در ارتباط‌اند. از آنجا که اختلال ناچار منجر به تبعیض و معلولیت نمی‌شود، بنابراین می‌توان امیدوار بود که این چرخه بشکند.

رویکردی برای کاهش فقر مزمن در میان معلولان

در قرن اخیر، بسیاری از گروه‌ها و سازمان‌ها، مدعی کار کردن در موضوع معلولان هستند. مدل‌های رسیدگی به موضوع، یا مدل مؤسسات خیره است یا مدل درمانی و پزشکی یا ترکیبی از این دو. مدل اجتماعی که شامل بررسی فرصت‌های حقوق برابر یا رفع موانع پیش رو بر اساس پیاده‌سازی طرح‌های جامعه‌ای است، بسیار کم مشاهده‌شده است. بعلاوه، بررسی‌ها بیشتر بر روی معلولان در مناطق شهری، بدون در نظر گرفتن معلولان مناطق روستایی با نیازهای بسیار گسترده انجام‌گرفته است. مؤسسات خیره عموماً مراجعه محور یا نیاز محورند و خود به سراغ یافتن موارد معلولیت در جامعه و توانمندسازی یا بازترانی آن‌ها نمی‌روند. خدمات درمانی و پزشکی معمولاً روی یافتن درمان و رساندن هویت معلول و کیفیت زندگی وی به کیفیت زندگی فرد غیرمعیول کار می‌کنند. خانواده‌ها هم یا معلول را پنهان می‌کنند و یا بیش‌ازاندازه از او حمایت و محافظت می‌کنند.

فعالیت جنبش حقوق معلولیت از ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ شروع شد. در سال ۱۹۹۶، در میان ۷۹ عضو سازمان ملل، ۶۹ کشور سیاست‌هایی در خصوص معلولین داشتند (متز، ۲۰۰۰). شرکت‌کنندگان در اجلاس کمیسیون اجتماعی و اقتصادی آسیا و اقیانوسیه، در بررسی که روی فقرای معلول در روستاها انجام داده‌اند، خاطر نشان می‌کنند که در سال‌های گذشته به دلیل وجود برنامه‌های کاهش فقر، شمار افراد زیرخط فقر در روستاها نصف شده است اما همچنان معلولان در بین قشر فقیر، فقیرترین هستند چراکه تقریباً در تمامی کشورها در برنامه‌های فقرزدایی جایگاهی برای ایشان منظور نشده است.

مشارکت معلولان در انجمن‌ها و صنف‌های مرتبط ممکن است ناقص و صوری باشد. به دلیل لزوم طی مسافت و مشکلات دیگر، معلولان قادر به شرکت همیشگی در جلسات همفکری و گروه‌های درمان و مشاوره و یا مهارت‌آموزی نیستند.

طرح پیشنهادی برای پژوهش روی معلولیت مسئله فقر مزمن
همان‌طور که توضیح داده شد، در کل جهان با کمبود اطلاعات درباره آمار و ارقام معلولانی که در فقر زندگی می‌کنند روبرو هستیم. بانک جهانی گزارش داده است که بیشتر کشورها از دانش اطلاعات و داده‌ها درباره انواع معلولیت

محیط زیست شهری (ژئنگه‌ی شار)

• دوشنبه ۱۵ آبان ۱۳۹۶ • سال سوم • شماره ۲۵ •

هم محروم هستند (متز، ۲۰۰۰). البته این کمبود اطلاعات خود نتیجه محروم و در حاشیه بودن معلولانی است که در فقر بسر می‌برند. شاید بسیاری از آمارو ارقام از کم و کیف زندگی معلولان حتی مورد تأیید خود آنان نباشد. در درجه اول شفاف‌سازی در زمینه انواع و پراکندگی معلولیت‌ها در سطح شهری و روستایی و برآورد وضع معیشتی ایشان می‌تواند چراغ راه سیاست‌گذاری باشد.

پژوهش در زمینه هزینه‌های اجتماعی که فرد معلول به دلیل محرومیت از غالب فعالیت‌های جامعه می‌پردازد، می‌تواند مفید باشد. بی‌شک یک معلول جسمی برای هزینه رفت‌وآمد، شرکت در کلاس درس یا حرفه‌آموزی، رفتن به خیابان و خرید و گردش از یک فرد سالم هزینه‌های بیشتری می‌پردازد.

می‌توانیم موسسه‌ها یا سازمان‌هایی را هدف قرار دهیم که مدعی مبارزه با فقر مزمن هستند و از آن‌ها بخواهیم که معلولان را به خدمت بگیرند. به‌کارگیری معلولان در پروژه اشتغال هم وضعیت معیشتی ایشان را بهبود می‌بخشد؛ هم در کاهش آمار کلی فقر و فقر مزمن در جامعه اثر بسیار چشمگیری خواهد داشت و هم در تغییر دید کلی جامعه به مقوله معلولیت و آگاهی جامعه از ظرفیت‌ها و توانایی‌های گوناگون فرد معلول اثرگذار است.

همچنین آموزش معلولان در همه رده‌های سنی نباید محدود به وزارت آموزش‌وپرورش بخش استثنایی و سازمان بهزیستی باشد. بلکه مراکز حرفه‌آموزی، اشتغال یابی و مدارس می‌بایست موظف گردند در مواردی که فرد معلول (آموزش‌پذیر) دانش‌آموز یا متقاضی شرایط تحصیل یا کار است، برای آموزش وی را پذیرش کنند. پیشنهاد مرجع قانون‌گذار و اجرایی به آموزش‌وپرورش برای گنجاندن فصل کم‌توانی و معلولیت در کتبات درسی تعلیمات اجتماعی و تفکیک و توضیح انواع معلولیت، نیازها و روش‌های حمایت، توانایی‌ها و کاربری‌های ویژه هر فرد معلول با معرفی استعداد وی و روش‌ها و وظایف برخورد جامعه یا این افراد، از طرفی گامی مؤثر در آگاهی‌رسانی به همه افراد جامعه و برای خود شخص؛ بنابراین توان‌بخشی استراتژی برای کل جامعه است.

این نشان می‌دهد که معلولان نسبت به دیگر کسانی که در فقر مزمن هستند، نیازهای ویژه بیشتری دارند. انجمن معلولان در افریقای جنوبی مستقیماً در دفتر رئیس‌جمهور است و عوامل این شورا مستقیماً به وزرا دسترسی دارند. گویا مردم و دولت افریقای جنوبی، خطر تمام شمول خالی ماندن چنین جایگاهی را به‌خوبی درک کرده‌اند.

سازمان‌های مردم‌نهاد و خیره‌ها

تمرکز این سازمان‌ها بیشتر روی خدمات درمانی یا تأمین هزینه‌های جانبی است. این مؤسسات بر مسائل درمانی و پزشکی معلولان توجه دارند نه روی دلایل اجتماعی، محرومیت اجتماعی و نگرشی فقر مزمن در جامعه معلولان. سازمان‌های مردم‌نهاد، خود پشتوانه محکمی ندارند و معمولاً

کوچک و غیر شبکه هستند. از طرفی رویکرد آن‌ها غیر سیستماتیک و محتاط است. دیگر اینکه آن‌ها نظم بسیار کمی‌دارند، معلولان را به خدمت نمی‌گیرند و به‌آسانی در دسترس قرار ندارند (هریس، وایت، ۱۹۹۹). بیشتر سمن‌ها هنوز دیدگاهشان را منصفانه جذب نیروی کار معلول نکرده‌اند. بسیاری از سازمان‌ها معلولیت را مسئله ویژه‌ای می‌دانند که رسیدگی به آن در حد آن‌ها نیست. برخی سازمان‌ها وظایف خود را تنها محدود به مشکل معلولین نمی‌دانند بلکه خود را در برابر کل اجتماع موظف می‌دانند. با این وصف، امید پستن به سمن به‌عنوان منجی و ملجأ، راهگشای کارزار حق‌خواهی اجتماعی و اقتصادی برای معلولان نیست.

سازمان‌های بین‌المللی

سازمان‌های بین‌المللی بسیاری مدعی گنجاندن نیازهای معلولان در برنامه‌های خود هستند. سازمان بهداشت جهانی، رویکرد بازترانی پزشکی را برای مسائل معلولان در پیش‌گرفته است. یونسکو سیاست‌های آموزشی اتخاذ کرده است. سازمان‌های بین‌المللی کارگری در به‌کارگیری و روش‌های به‌کارگیری معلولان در شبکه‌های کاری بازنگری کلی داشته‌اند. یونیسف تمرکز خود را بر سیاست‌ها و عملکرد پیشگیرانه از بروز اختلال در کودکان به کمک برنامه‌های بهداشتی و ایمن‌سازی ماندن واکسیناسیون مطوف داشته است. نکته قابل‌توجه اینکه در همه این سیاست‌گذاری‌ها، معلولان بسیار اندک نقش داشته‌اند. همین امرناعی برای پذیرش این سیاست‌ها به‌عنوان استراتژی‌های اثرگذار و همه‌شمول است.

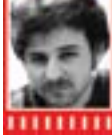
بانک جهانی و تمامی سازمان‌های بین‌المللی اظهار می‌دارند که نبود اطلاعات و آمار قابل‌اعتماد و قابل ارجاع در همه کشورها مانع جدی برای برنامه‌ریزی ارزشمند و قابل‌اجرا در راه کاهش فقر مزمن در میان معلولان، در کل جهان است.

برنامه معلولیت و توسعه

بنیاد حمایت از کودکان، مسئله معلولیت را مشکلی در راه پیشرفت کل جامعه می‌داند تا صرفاً مشکلی برای خود شخص؛ بنابراین توان‌بخشی استراتژی برای کل جامعه است. یکی از دلایلی که سیاست‌گذاری‌های فقرزدایی، جایگاهی برای معلولان در نظر نمی‌گیرند، هزینه‌های هنگفت شهری است. باید در پژوهش‌ها و این نکته اشاره شود که عدم مشارکت معلولان در اجتماع و فعالیت‌های اقتصادی، تبعیضی است که نه‌تنها ایشان را از داشتن درآمد محروم می‌کند، بلکه اقتصاد کشور نیز از وجود آنان بی‌بهره می‌شود و این ضرری چند جانبه برای شخص، خانواده وی و کل جامعه دارد. خسارت اقتصادی که برای درمان و بازترانی معلولان و آسیب دیدگان متوجه دولت‌هاست، بسی بیشتر از سرمایه‌گذاری پیشگیرانه است.

است که دلایل سازمان‌های مردم‌نهاد و خیره‌هایی که مدعی فقرزدایی هستند، برای جذب نکردن معلولان در کار بررسی‌گردد تا در صورت امکان موانع پیش رو از میان برداشته شود. گزارش توسعه جهانی سال ۲۰۰۶، اهمیت کاهش نابرابری که جلوی رشد اقتصادی در می‌گیرد، خاطر نشان می‌کند.

■ سامان محمودی

پرواضح است که انسان معاصر هرروز در معرض فروپاشی بیشتر هویتش است؛ اما هرگز قائل به قبول این امر نمی‌باشد و به‌مثابه فردی که در لجن‌زار کالاهاست دست‌وپا می‌زند بیشتر خود را در این لجن‌زار غرق می‌کند به همین سبب به روش‌هایی احتیاج دارد که موقعیت و هویت خود را انسجام بخشد. تداعی کردن هویت از راه فرم و شکل بدن‌ها، به یکی از پرکاربردترین روش‌ها و ابزارها تبدیل گشته است. دکارت و افلاطون معتقد بودند بدن نغفنا راه به حقیقت نمی‌برد بلکه بدن چیزی است که انسان را از رسیدن به حقیقت محض و اصیل بازمی‌دارد و به خاطر همین نادیده گرفته می‌شود. برخلاف دکارت و افلاطون، مریلوبوتی انسان را موجودی می‌پندارد که به‌واسطه‌ی بدن در جهان استقرار می‌یابد و گرداگرد جهان می‌گردد و ادراک خود را از آن کامل می‌نماید. به اعتقاد مریلوبوتی اگرچه تن شکل یک میانجی را ایفا می‌کند که ایژه‌ها به کمک آن درک می‌شوند اما تن همواره گرایش به محو شدن دارد تا خود ایژه‌ها به کمک آن درک شوند. ما قادر نیستیم معانی و اشکال ایژه‌ها را بدون ارجاع دادن آن به نیروهای بدنی که با آن درگیریم درک کنیم؛ اما در عصر امروز و برای فرار از تکثرهای هویتی و دوری از این پوچی، فرد به کمک ابزارهای موجود مانند رسانه و کالاهای مصرفی، هویتی جدید برای خود دست‌وپا می‌کند که در این‌بین بدن‌های کالایی شده و طبقاتی شده بیشترین کاربرد را ایفا می‌کند. بدن‌سازان و باری‌های موجود مدل‌هایی هستند که هویت افراد زیادی را تداعی می‌کند و در این شبکه بدن‌های طبقاتی برحسب موقعیت اقتصادی و

ذهنی بورژوازی گسترش می‌یابند و بر این اساس موقعیت و قدرت افراد را بر اساس بدن‌هایشان به دیگران گوشزد می‌کند. بدن‌سازان و کولبرها یا گور خواب‌ها و یا هر نوع بدن نحیفی که در شرایط سخت معیشتی شکل می‌گیرد را بنگرید. این بدن‌ها چگونه و با کدام ابزارها شکل می‌گیرند؟ بدن یا جسم انسان‌ها در دوران معاصر دارای اشکال مختلفی است که هرکدام برحسب موقعیت طبقاتی و اجتماعی بدن به فرم آن می‌پردازند برای مثال به بدن کولبر و بدن‌سازان حرفه‌ای بنگرید که برحسب موقعیت طبقاتی/ اجتماعی‌شان دارای تفاوت‌هایی می‌باشند. با مرگ مؤلف و مرکز زدایی شدن از اجتماع‌های متفاوتی انسان در دوران معاصر به روش‌های متفاوتی هویت خود را به اجتماع عرضه می‌کنند. امروزه بدن یکی از پرکاربردترین ابزارهای انسان برای عرضه اندام می‌باشد. بدن پسرها به شکل هرکول است و دختران‌ش به شکل باری پس باید از این امر نمایشی خود را به ساحت واقعی بیاوریم. در اینجا بدن نه به‌عنوان میانجی که ایژه‌ها از طریق آن درک شوند بلکه در جایگاه بورژواها و ژست‌های مقتدریابد ایفای نقش‌کنند تا بتوانند بخشی از آن هویت سیال را وحدت بخشند. بنگرید به هزینه‌های سرسام‌آوری که در مواد پروتئینی و مکمل‌های گوناگون هدر می‌رود. تولید دموستگاه‌های متفاوتی که همگی برای شکل دادن به جسم کاربرد دارد؛ اما برحسب موقعیت طبقاتی میان دو نمونه‌که کولبر و بدن‌سازان می‌باشد نحوه‌شکل‌گیری بدن متفاوت می‌باشد. حال هرکدام از این بدن‌ها کدامین کارکرد اجتماعی را اجرا می‌کنند؟

به این خبر از امریکن فیتنس توجه کنید: بدن‌سازان برزلی با تزریق ترکیب عجیب و خطرناک از روغن و الکل به عضلات خود به‌سلامت بدنشان صدمات جبران‌ناپذیری می‌زنند. یک بدن‌ساز برزلی به نام «آرلیندو د سوزا» توانسته است عضلات دوسر بازوی خود را به قطر ۲۹ اینچ برساند. اینجا دیگر نه آن‌چنان‌که مریلوبوتی معتقد بود بدن‌ها گرایش به محو شدن داشته باشند برای درک بهتر ایژه‌ها بلکه بدن به شکلی‌کدگذاری شده به‌وسیله اندام‌ها ارگانیسمی را تشکیل می‌دهند که در حال بازنمایی می‌باشد و نه آفرینش و خلق حقیقت. بدن بدن‌سازان چون تحت تأثیر نتیجه‌ای مشخص کنترل می‌شوند اندام‌های اخت‌ای هستند که خود تبدیل به ایژه‌های مورد سلطه‌ی نظامی دیگر می‌شوند. دلووز به‌خوبی به این بدن اندام‌وار اشاره می‌کند اندام‌هایی کدگذاری شده که فقط در سیستمی کنترلی به‌مثابه یک آدم‌آهنی ایفای نقش می‌کنند. بدن‌ها ایژه‌های استیضاح شده رسانه‌ها می‌باشند. این مدل از بدن‌سازان امروزه بشدت در حال گسترش یافتن هستند. فرد بدن‌ساز به‌وسیله یک نمایش توخالی از طریق جعبه‌ی جادویی (رسانه) از تعلقات خود خالی می‌شود و با کالاه و کدها به بازسازی خود می‌پردازد. فردی که نه‌تنها به شکل یک مازوخیست خود را نفی نمی‌کند بلکه به حدی قدرت و جایگاه موجود او را افوا

کۆلبه‌رنامه...

بدن‌های طبقاتی: ضرورتِ بدنِ کولبر

کرده است که حاضر است داروندار خود را به چوب حراج بگذارد تا هرچه زودتر در این نمایش نقش یک بورژوا را ایفا کند اما نمایشی در کار نیست فقط فردی خالی‌شده از تعلقاتش موجود است که در توهم رسیدن به این جایگاه از امکانات آن مجموعه و طبقه در سر حد جنون استفاده می‌کند. بدن‌سازان با قبول بدن مدل‌های رسانه‌ای تبدیل به ماشین مصرف‌کننده انواع ویتامین‌ها و هورمون‌های عجیب غریب می‌شود.

حال به تداعی هویت یک کولبر بنگرید که برعکس یک بدن‌ساز نه در جلوی آینه و با اینهمان شدن یا مدل‌های رسانه‌ای بلکه در برابر آینه‌ی مفاهیم حقوق بشری بدن و جسمش تداعی می‌شود. بدن اولی برای نشان موفقیت در راه تلاش و کوشش یک فرد که کاملاً داده‌های سیستم سرمایه‌داری را جزه‌به‌جزء اجرا می‌کند و نمونه‌ای موفق است. وجودش ضرورتی اتکارناپذیر است تا بتواند با این جایگاه به اغواکنندهای دیگر تبدیل شود. حال در تقابل این نوع بدن به بدن یک کولبر بنگرید که مشروعبیتش را از کجا کسب می‌کند؟ و ضرورت وجودش کدامین موقعیت و نهادها را استحکام می‌بخشد؟ کولبر نیز به‌سان بدن‌ساز به نیروی جسمانی احتیاج دارد اما این نیروی جسمانی برخلاف رضایت فرد بدن‌ساز که سیستم بورژوازی را وحدت می‌بخشد تنها میل به سیر کردن شکم و تأمین مایحتاجش را دارد. زندگی زمینی و آری گویی به زندگی، فرم بدن یک کولبر را مشروعبیت می‌بخشد. بدنی که به میانجی‌اش هستی معنا می‌یابد نه بدنش به‌مثابه کالایی تمام‌عیار در خدمت سیستمی مشخص قرار گیرد. بدن کولبر نقش میانجی را ایفا می‌کند و خود میل به محو شدن دارد تا زندگی به‌واسطه‌ی بدنش معنا پذیر گردد کل بدن را در این راه نفی و تعلیق می‌کند. این دو بدن در تقابلی اساسی قرار دارند یکی سیستم پرورش بدن خود را به‌عنوان ایژه مشروعبیت می‌بخشد و دیگری با نیروی بدنش حق هستی خود را معنا می‌بخشد و بدنش تنها میانجی بین روح و هستی‌اش است. کولبر بدنی بدون اندام است. آن‌چنان‌که دلووز معتقد بود این بدن اندامش را نفی می‌کند تا زندگی در زمین را ادامه دهد به زندگی زمینی آری می‌گوید و تمام بدنش در این راه از بین می‌برد به اشکال زیبایی بدنش احتیاجی ندارد و همه را به یکتا بودن اندام تبدیل می‌کند. مسیر ناشناخته را بدون آنکه تحت کنترل نظامی مشخص باشد برای ادامه‌ی زندگی می‌پیماید در این راه اعضای بدنش را از دست می‌دهد زیرا بدنش بهمانند بدن یک سلیبریتی نقش زندگی را ایفا نمی‌کند، بلکه واسطه‌ی زندگی می‌باشد به همین دلیل به نفی بدنش می‌پردازد. او به بدنش به‌مثابه‌ی ابزار زندگی کردن می‌نگرد نه به‌عنوان هدف زندگی اما همین مسئله در جایگاه طبقاتی یک بورژوا کاملاً برعکس است زیرا بدنی کدگذاری شده و کنترل‌شده هدف اوست. بدن بورژوازی در مقابل دوربین نقش موفقیت و نقش یک سلیبریتی را ایفا می‌کند اما یک کولبر بدنش رسانه‌ای می‌شود تا مشروعبیتی را برای سازمان‌های حقوق بشری بیافریند یعنی به مشروعبیت خود نمی‌پردازد بلکه به مشروعبیت ارگان‌های آیکی می‌پردازد. هر دو بدن به پروتئین‌ها و مواد انرژی‌زا محتاج‌اند.

بدن‌ساز از طریق این مواد بدنش را شکل می‌دهد اما کولبر به این مواد احتیاج دارد تا آن را از راه‌های صعب‌العبور برای چندرغاز پول به دست هرکول‌های نمایشی برساند... یکی از این بدن‌ها به سلامت جسمانی با مصرف هر نوع مواد مغذی احتیاج دارد و دیگری باید تمام بدنش را نفی کند تا مواد مغذی با نیروی جسمانی‌اش از کوه‌های صعب‌العبور و مرزا به دست بدن‌سازان برسد. یکی نمونه‌ی بدن موفق و دیگری نمونه فرد ناموفق و بارکش جامعه است. از طرفی وجودشان ضروری است تا جایگاه طبقات بالادست تثبیت گردد و از طرفی به‌عنوان نمونه‌ای که مورد ظلم حکومت قرار می‌گیرد موجود باشد تا سازمان‌های حقوق بشری حق اظهارنظر داشته باشند و عذاب وجدان به معنای مفهوم انسانی از بین نرود. وجود کولبران هرچقدر ناراحت‌کننده هم باشد فقط اشک تمساح طبقات بالادست را بیرون می‌کشاند. پس وجود هر دو بدن لازمی‌ی بکدیگرند اگر این بدن‌سازان موجود نباشند کولبرها هم بخشی از اجناسی که باید

بر کول بگیرند را از دست می‌دهند. در پایان می‌توان گفت که حتی بدن هم به‌واسطه‌ی جایگاه طبقاتی و اجتماعی‌اش معنا می‌یابد. پهلوانان بدن‌ساز با برکناری مسابقاتی آبرومندانه نشانه لیاقت و افتخار دریافت می‌کنند اما کولبران به‌صرف جایگاهشان نشان مین و گلوله را دریافت می‌کنند. این بدن کجا و آن بدن کجا؟ هرکدام مبارزی از میل را دنبال می‌کنند تا آن را تحقق بخشند بدن‌ساز مازاد میلش را در تولیدی اضافی به نام بدن دنبال می‌کند اما کولبر مازاد میل و نیازش را از طریق نفی و نابودی بدنش به سرانجام می‌رساند.

تندیس برای انسانیت

و نیاز به درمان دارد وی کاندیداهای دیگری داشت که هرکدام در جای خود مهم و قابل تجلیل اما وی دغدغه نان داشت. دغدغه کودکانی که پدرانشان را از دست داده‌اند در راه نان، آری برای نان جان داده‌اند نه بیمه دارند و مستمری مزبگیر نیست، معترض و منتقد و آگاهانه سر کول بری شهید را برای شهر امید، برای انتخاب کرد تا بگوید این سر شایسته است چون نه قربانی فریب و ایدئولوژی است و نه دروئی‌ای حذف و انکار دیگری، نه به دنبال دشمن‌تراشی است و نه زیاده‌خواه او دغدغه نان دارد و می‌خواهد شرمینده کودکانش نباشد و او اجیر و سرباز و مزبگیر نیست، معترض و منتقد و اپوزیسیون نیست، فردی عادی که عاشق است برای کودکش پدر است و مهربان و تنها غصه نان دارد و مرگ را به جان می‌خرد تا برای زندگی کودکانش برای امید، برای آرزوهایشان نردبانی بسازد و او شایسته است که سرش بر تندیس شهر باشد و به باور من این تندیس را بر فرزند ویرانه‌های میراث انسان قرن کنونی نهاد که برای نان جان می‌دهد. در عصر جنگ ایدئولوژی با در عصر تجمل و مصرف‌گرایی و ... هنوز انسان‌هایی هستند به خاطر نان می‌گیرند آن‌هم نه از خشک‌سالی و قحطی و شیوع بیماری کشنده بلکه بارشان وسایل تجمل و مصرف دیگران است دیگرانی که تا خرخره از هوس پرشده‌اند. آری تندیس کول بری تندیس است برای انسان کنونی تا به خود بیاید که این نظم نوین چه بر سر وی آورده است. درست است کول بر واژه‌ای محدود در جغرافیا و زمانی مشخص است اما شایسته است در تاریخ ثبت و ضبط شود همچون بخشی فراموش‌شده جامعه بشری همچون شهروندان درجه سوم و بدراستی کار مختار محمدی فارغ از فرها و داوری‌های تخصصی شایسته تقدیر بود و خواهد بود. وی بی‌باکانه به همه سرهای دیگر نه گفت که ممکن بود در میان بخشی از جامعه بازنش و تنها سر ارزشمند باشند اما وی دنبال رؤیای خودش رفت و دغدغه‌اش را به نمایش گذاشت و گفت تندیس شهر نه کلاش است، نه ماموستا قانع و نه هیچ چیز و کس دیگر و تندیس شهر سری است که برای نان، جان می‌دهد.

گرفتن نیست بلکه روایت رنج و ترس زیستن بر روی خط صفر مرزی است و با نگرهبانانی که گاه با چشمان بسته و غریب برخورد می‌نمایند. نمایش دیگر کار هنرمند توانا و دلسوز مختار محمدی بود و تندیس برای شهر. نمایش به‌سادگی و تنها با دو کاراکتر و یک ارابه با مجسمه‌ای بدون سر که به دنبال سری برای یافتن آن بود تا در میدان شهر نصب نماید و آن را نماد شهر سازد، شهر اما منظور مریوان بود با جغرافیای مشخص و معلوم بر روی این کره خاکی با شرایط و مشکلات خاص خود امانگاه مختار نگاهی آگاهانه و جهانی بود و در جریان نمایش از هر گوشه جهان که بحرانی دیده بود در آن مورد مذاقه قرار گرفت. نگاه مختار نگاهی آینده از درد انسان و اجتماع بود با اولویت‌های خود و دیگری وی به بحران بیکاری و اعتیاد اشاره کرد. دردی که این سال‌ها در حال افزایش و بیداد است و خیل وسیعی از جوانان تحصیل کرده و بیکار به دام مواد مخدر کشیده شده‌اند و تا جایی که انکار در حال هژمونی بر بافت اجتماع‌اند اما وی این سلطه را رد کرد و با نگاهی ارزش‌گرایانه و اشاره به این بحران بود به آن نه گفت و سر این بحران را زیر پا نهاد ولی وی گفت این بحران وجود دارد و لازم است آن را از یاد واداشت گریه و اندوه و حزن برسان چیزی که خود هستیم و اما برایمان عادت شده است. همچون تمثیل آن پیرمردی که از کسی خواست برایش نامه‌ای بنویسد تا از وضعیت و فقر و نداری‌اش بگوید و از نهاد و اداره‌ای بخواهد کمکش کنند زمانی که فرد نامه را نوشت و نامه را برای پیرمرد خواند پیرمرد یکدل سیر گریه کرد و گفت تاکنون نمی‌دانستم چنین بیچاره و بدبخت و مغلومک و این نمایش هم نقش آن نامه را داشت تا هم خود بدانیم چه وضعی داریم و هم دیگران را آگاه سازیم و چه زبانی بهتر از زبان هنر و تئاتر که کسی بیاری مقابله و انکار آن را ندارد و به زیبایی بیان می‌دارد اما سوران حسینی می‌توانست این روند غم‌انگیز و قابل پیش‌بینی را مقداری چالشی‌برانگیز کند و آزار و اذیت و کشتار و مشکلات کول بران را ترسیم نماید که به گمانم نتوانسته بود به این مهم بپردازد و کول بری تنها باربر دوش

اقتصادی ناقص بودند، دست‌فروش، تحصیل‌کردگان بیکار و به شکلی تمامی کسانی که در این وضعیت رنج می‌برند در آنجا حضور داشتند هم در نمایش و هم تماشاگر و هم افرادی که در اطراف مکان نمایش بساط کرده بودند. هر دو نمایش در دریاچه زربار اجرا شد جایی که نفس زمین را دست‌فروش‌ها بریده‌اند و جایی برای نشستن و گشتن و استراحت نمانده است و به‌اندازه گردشگران و مراجعه‌کنندگان آنجا دست‌فروش و بیکار وجود دارد، داخل شهر هم که بدتر غروب‌ها باید خیابان اصلی شهر را ببینم‌ای تا ببینی چند نفر با چهار کیلو گوجه و پنج کیلو پیاز نان خانواده را تأمین می‌کنند نان انکار کیمیا شده است و گیر نمی‌آید. نمایش مرزهای اشتغال تصویری ترازیک اما واقعی از وضعیت مردم بود مردمی که کول برند، پیر و جوان و زن و مرد هم ندارد، نان که نباشد هرکس مجبور است جان بکند و نان و رزق و روزی گیر بیابورد و سراسر نمایش وی چنین احساسی و همراه باغم و اندوه بود و در یک‌کلام می‌خواست عمق فاجعه را نمایش دهد و مخاطب را تحت تأثیر قرار دهد. نمایش می‌خواست بگوید آنچه در رسانه‌ها از کول بر می‌شنوید و می‌خوانید و گاه بنام محل اقتصادی و یا مسئله امنیتی از آن یاد می‌شود و گاه حتی از عبور غیرقانونی و قانون‌شکنی در مرزها گفته می‌شود چیزی جهان جز همین آدم‌های معمولی اطراف ما از همه اقشار و ساده و بدون پیچیدگی و باند و دسته و رمز و راز برای امرمعاش کول بری می‌کنند و اصلاً خطرناک نیستند بلکه انسان‌های عادی و بی‌دردسر و ادعا تنها غم نان دارند، آن‌ها هم‌درس می‌خوانند، دانشگاه می‌روند، عاشق می‌شوند، ازدواج می‌کنند و بچه‌دار می‌شوند اما راهی برای امرمعاش ندارند و کول بری می‌کنند و این تنها جرمشان است و چنین باید بر حال آن‌ها نگریست و موفق بود و مخاطب را به گریستن واداشت گریه و اندوه و حزن برسان چیزی که خود هستیم و اما برایمان عادت شده است. همچون تمثیل آن پیرمردی که از کسی خواست برایش نامه‌ای بنویسد تا از وضعیت و فقر و نداری‌اش بگوید و از نهاد و اداره‌ای بخواهد کمکش کنند زمانی که فرد نامه را نوشت و نامه را برای پیرمرد خواند پیرمرد یکدل سیر گریه کرد و گفت تاکنون نمی‌دانستم چنین بیچاره و بدبخت و مغلومک و این نمایش هم نقش آن نامه را داشت تا هم خود بدانیم چه وضعی داریم و هم دیگران را آگاه سازیم و چه زبانی بهتر از زبان هنر و تئاتر که کسی بیاری مقابله و انکار آن را ندارد و به زیبایی بیان می‌دارد اما سوران حسینی می‌توانست این روند غم‌انگیز و قابل پیش‌بینی را مقداری چالشی‌برانگیز کند و آزار و اذیت و کشتار و مشکلات کول بران را ترسیم نماید که به گمانم نتوانسته بود به این مهم بپردازد و کول بری تنها باربر دوش

دکتر افراسیاب جمالی
جشنواره بین‌المللی تئاتر خیابانی مریوان هرسال ما را یک‌قدم به شناسایی بیشتر به جهانیان نزدیک می‌کند نفس حضور بازیگران و مهمانان خارجی به‌جای خود که می‌تواند آن‌ها را همچون سفیران فرهنگی مطرح نماید اطلاع‌رسانی و گزارش‌ها رسانه‌ها از شهری مرزی در خاورمیانه در ایام جشنواره از چین تا آمریکا را دربرمی‌گیرد و این فرصتی است گران‌بها برای فاضلاب شهری مریوان به گرفتاری‌ها و پتانسیل‌های این منطقه و به‌طورقطع نمایش جاذبه‌های فرهنگی و طبیعی و تاریخی منطقه یکی از مواردی است که به‌صورت جنبی و گاه حتی در نمایش‌ها نشان داده می‌شود که در جای خود قابل‌توجه است و باید از این مسائل هستند خاص یک نقطه از کره زمین و ممکن است در هیچ دوران و جغرافیایی چنین امری وجود نداشته باشد و این مسئله همچون یک امر یونیک و منحصره‌فرد در این زمان و جغرافیا در حال رخ دادن است و بخشی از زندگی و زمان زیست مردم به آن مشغول می‌شود و در آینده اگر قطع شود بخشی از تاریخ و مردم‌شناسی این منطقه.
جشنواره امسال به دو نمایش در رابطه با مسئله کول بری همراه بود آخرین مرزهای اشتغال از سوران حسینی و تندیس برای شهر از مختار محمدی دو کارگردان مریوانی که در سال‌های اخیر کارهای خوبی را از آن‌ها شاهد بوده‌ایم و هر دو هم معمولاً موضوعات اجتماعی را در کارهایشان گنجانده‌اند و انصافاً هم این موضوعات همواره تازگی داشته و جای کاردارند و در این مجال نقدی بر دو نمایش از دیدگاه یک شهروند علاقه‌مند به تئاتر و فعال مدنی خواهم نگاشت و اعلام می‌نمایم هیچ‌گونه تخصصی در زمینه‌های فنی کار تئاتر ندارم و ادعای نقدی تخصصی هم ندارم مریوان هم که عادت نگذرد.
از آنچه مشاهده کرده‌ام.
نمایش سوران حسینی را همان ابتدای کار می‌دانستم که نمایشی است ترازیک از زیستن در مرز و آخرین مرز اشتغال و انتظار داشته‌ام بی‌نمایش همدلی خواهد داشت و هم آن‌هم شد نمایش بر بود از سویی‌های غم، رنج و درد و نمایشی از فقر و فلاکت و بیکاری مردم که حتی از نمایش فقر خود هم می‌بالیدند و از دیدن تصویر خود در تلویزیون شادمان بودند و تناقضی بزرگ از نمایش کارخانه جات صنایع پیشرفته و در کنار آن پسرک بلال فروش و دست‌فروشی‌هایی که در گوشه و کنار شهر هم دیده می‌شدند نیاز به تقلائی آن‌چنانی نبود صحنه‌ها این بخش از زربار که بستر خوبی برای آرامش و همزیستی انسان و تالاب در کنار هم دارد، با تأمین اعتبار و تعریف پروژه از سوی سازمان‌های متولی از این بحران خارج شود.

ورود فاضلاب به زربار نتیجه بی‌مدیریتی

اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و اکولوژیکی بسیاری را به بار می‌آورد، چراکه جوامع محلی از نظر معیشتی و هویتی به کارکردهای این تالاب وابسته‌اند و با کاهش تولیدات و کارکرد، با مشکلاتی مواجه می‌شوند و نسبت به آن واکنشی نشان خواهند داد. نابودی تالاب‌ها از سوی دولت‌ها و نظاره‌گر بودن آن نشان سطح پایین معرفت و دانش ما در ابعاد علمی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است.
در سالیان گذشته در حالی فاضلاب روستاهای بخش غربی تالاب زربار ساماندهی شد که به‌احتمال زیاد تصمیم‌گیرندگان این پروژه از جریان ورود فاضلاب شهری مریوان به عمل‌آوردن تا از نکرده‌اند و اگر هم بازدید داشته‌اند جای تأمل است که چرا فقط چندمتری دیگر از آن را بدون رعایت هیچ‌گونه استانداردی سرپوش گذاشته و آن را به حال خود رها کرده‌اند. از هرکدام از دوستداران و کسانی که زربار را دغدغه خود می‌دانند تقاضا دارم که برای یک‌بار هم که شده از قسمت شرقی تالاب زربار با رفتن به انتهای محله استادبوم مریوان بازدیدید به عمل‌آوردن تا از نزدیک حجم بالای نخاله‌های ساختمانی، لاشه حیوانات مردار، زباله‌ها و... که منظره بسیار زشت و آلوده‌ای در همسایگی با شهر و زیست‌بوم زربار ایجاد کرده از نزدیک ببیند بیشتر به جایگاه زباله می‌ماند تا بخشی از پناهگاه حیات‌وحش زربار.
زردخانه فاضلاب هم دیدن کنید تا از نزدیک بدانید علت پر غذايي و آلودگی شدید و رشد نی‌زار زربار چیست؟ در این نوشته قصد بر آن نیست در واژه‌های علمی و کلمات شیک تأثیر ورود فاضلاب بر زربار را بحث کنیم، بلکه از مسئولان و تصمیم‌گیرندگان این شهر و استان این سؤال را در واقعاً با دیدن این منظره که کلکسیون از هر آنچه بد و زشت است در حق زربار، آیا از خود می‌پرسند که چرا این وضعیت به وجود آمده است؟ آیا می‌توانند عذری بیابورند یا مثل همیشه در حال پیگیری هستند؟ به‌عنوان یک شهروند از چنین رفتارهایی در حق پناهگاه حیات‌وحش زربار شرمسارم. در پایان از صاحبان قلم و دوربین خواستارم که از کنار این فاجعه زیستی بی‌تفاوت نگذرد.
ما مردم مریوان هم که عادت کرده‌ایم فقط زیبایی‌های زربار را ببینیم و به‌ویژه کسانی که بر طبل دعوت از همه برای دیدن زربار می‌کنید، گاه‌گاهی برای تلنگر هم که شده از این کلکسیون زشت در بخش شرقی تالاب مریوان و رفتار خود ماست، دیدن کنید.
این‌شک در بهبود و برطرف‌نمودن این فاجعه، انجمن‌های زیست‌محیطی پیام‌رسانان می‌باشند تا در کمترین مدت‌زمان مطالبات خود را به تصمیم‌گیرندگان برسانند و به‌مانند اعتراض‌ها و پیگیری‌های انجمن سبز چیا که در مخالفت با مینی پالایشگاه در کنار زربار به نتیجه رسید و در نهایت رسماً سازمان حفاظت محیط‌زیست ایران با آن مخالفت کرد، در این زمینه هم به‌آسانی صدای رنجور زربار را به همگان برسانند و این بخش از زربار که بستر خوبی برای آرامش و همزیستی انسان و تالاب در کنار هم دارد، با تأمین اعتبار و تعریف پروژه از سوی سازمان‌های متولی از این بحران خارج شود.

سیوان امینی
انسان در درون خود پیوسته رؤیایی یا طبیعت بودن در سر دارد و تالاب‌ها به‌عنوان بخشی از طبیعت این آرزو را برآورده می‌کند. تالاب‌ها به خاطر زیبایی‌های بی‌نظیر خود، جلوه‌ای از بهشت هستند. ما باید میراث دار این زیبایی‌های بی‌پدیل باشیم. باید بتوانیم در عین لذت بردن و بهره‌برداری از یک تالاب، پایداری آن را حفظ کنیم. آشنا شدن به راز تالاب؛ صبر، حوصله، رفتار آرام و دور از شتاب، چشم‌ها و گوش‌های باز و زبان‌بسته‌تر می‌طلبد.
رد پا تنها چیزی است که باید در تالاب‌ها از ما بماند و عکس‌ها و خاطرات، تنها چیزهایی که به یادگار از تالاب داشته باشیم، آیا ما این‌گونه رفتار کرده‌ایم؟!
به‌طورکلی، تالاب‌ها کارکردها و خدمات بسیاری به جوامع انسانی ارائه کرده‌اند و به همین دلیل توانسته‌اند افرادی را در حاشیه خود جمع کنند. تمامی این خدمات و کارکردها، مجموعه‌ای وسیع از فرصت‌های اقتصادی، تفریحی و گردشگری را فراهم می‌آورد که خود زمینه‌ساز رشد اقتصادی و اشاعه فرهنگ منطقه است. واضح است که این کارکردها منجر به کاهش فقر و افزایش رفاه انسانی به‌خصوص در مناطق محروم می‌شود. شهرستان مریوان با داشتن زربار شناس برخوردار از این مواهب را یافته است، اما برخورد با این ظرفیت به‌ویژه در دهه گذشته چگونه بوده است؟
علی‌رغم ارزش‌های اقتصادی، فرهنگی، گردشگری و بوم‌شناختی تالاب زربار، متأسفانه در حال حاضر مشکلات متعددی این تالاب منحصربه‌فرد را تهدید می‌کند که ورود حجم بالای فاضلاب شهری در حد میلیون‌ها لیتر در سال به‌ویژه در بخش غربی شهر مریوان از محلات استادبوم و سردوشی‌ها و ترمینال قدیم که در سایه نقض قوانین و عدم نظارت و بسیاری مشکلات دیگر صورت می‌گیرد و این ناشی از دیدگاه صرفاً بهره‌بردارانه و سوءاستفاده بوده و هنوز ادامه دارد و این پیام خوبی نیست برای نگین کوردستان به‌عنوان بخشی از وجود و هویت این دیار که زنگ خطر آن به صدا درآمده است. متأسفانه بسیاری از مردم هنوز کارکرد زربار را درک نکرده‌اند چون این کارکردها ملموس نیست، اما اگر بتوانند تجسم کنند که رونق و بقای شهر مریوان و روستاهای اطراف تالاب زربار وابسته به حفظ تالاب است تا این اندازه با این تالاب بی‌مهری نمی‌کردند. اگر این روند ادامه پیدا کند وضعیت زربار در آستانه برگشت‌ناپذیری قرار می‌گیرد و آنچه آن را برگشت‌ناپذیر می‌کند و تعادل اکولوژیک آن را برهم می‌زند، فشارهای اضافی است که فعالیت‌های انسانی بر این زیست‌بوم بی‌همتا وارد کرده است.
مشکل آلودگی شدید زربار و تالاب‌های دیگر کشور که روند روبه نابودی دارند و بی‌توجهی به آن قطعاً ریشه در مدیریت دولت و نهادهای دولتی در زمینه حفاظت از تالاب‌ها دارد و از این‌رو این شیوه مدیریتی باید تغییر کند. نگاه توسعه‌محور که در آن‌همه چیز باید در خدمت انسان باشد تضعیف وضعیت تالاب زربار پیامدهای

امیر قادری
بیدار شوی که چه؟ آن‌همه بیدار شدن‌های زورکی به امید یافتن کار و آخر چیزی افسوسی برای تمامی آن چند ساعت خوابی که از دست رفت و بی‌حاصل ماند. اینجا پر از بیکار است. پر از شغل‌های کاذب است و عده‌ای کولبر. در این شهر رقابت سختی بر سر مشاغل کاذب و کولبری در جریان است و زرنگ و خوش‌شانس نباشی که این هم گیت نمی‌آید. دوباره می‌خواهی.
خواب کلابه‌ات گرفته است و خسته. برای استراحت! بیدار می‌شوی و از پنجره بیرون را نگاه می‌کنی. بازهم باران نباریده است. خیلی وقت پیش می‌بایست می‌بارید. انگار کمبود آب واقعاً جدی است. خودت را برای بیرون رفتن آماده می‌کنی و کتی را می‌پوشی. کت تنها تفاوت لباس زمستانی و تابستانی توست. بیرون می‌روی.
زن همسایه‌تان مثل هرروز کوچه را با آب می‌شوید. سوار تاکسی می‌شوی. کسی که قبل از تو نشسته زیادی

مردم انگار حالشان گرفته است که زود ماجرا تمام شد. سرگرمی خوبی بود لابد.
به خانه می‌رسی و به این قضیه فکر می‌کنی که بیکاری هم چقدر خسته‌کننده و تکراری است. مثل اکثر کارها آدم را خسته می‌کند. رفتگر باید هرروز از زمین بردارد و فردا همان است که بود. کارگر هرروز کاری تکراری و معلم همان را می‌گوید که ده سال پیش و هرسال می‌گفته است. دکتر همان مریضی‌ها را نسخه می‌دهد.
سزیف را در یونان باستان خدایان محکوم کرده بودند که هرروز سنگی را به بالای یک کوه هل دهد و سنگ غروب به پایین غلط می‌خورد و سزیف فردا باید همان کار را ادامه می‌داد. سزیف محکوم بود تا کاری بپهوده را تکرار کند و زندگی‌اش به خاطر این تکرار می‌چرخید. اگر این تکرار و خواستن این بیهودگی نبود شاید به مرگ محکوم می‌شد و ما چه؟ برای این کار سر و پا می‌شکنیم و تکراری همیشه‌گی را به مرگ کرد می‌زنیم. تکراری که نه در کار بلکه در تمامی رفتارهایمان نقش بسته است.

نان تمامی مردم شریف را آجر کنند و اعتبار شهری را به باد دهند.
خدا را شکر که در هر کوچه و پس‌کوچه و خیابانی در این شهر مسجدی هست. مسجدهای این شهر اگر نبوند که آبرویی نداشتیم. خدای‌ناکرده رفع حاجتی اگر داشته باشی که جایی جز مسجد نداری و البته مساجدی که برای خدماتشان توجه آن‌چنانی به آن‌ها نمی‌شود و تمیز نگه‌داشتنشان فقط به خاطر فداکاری عده‌ای بخصوص است. مایع دست‌شویی و صابون دیگر توقع بی‌خودی است ولی گاهی شانس می‌آوری.
می‌خواهی پیاده برگردی. آن‌طرفتر دعواست. زن و مرد، پیر و جوان و کودکان فحش‌های می‌شنوند که روی جمع ندارد. فحش‌های با صدای بلند و فحش‌هایی که تازگی دارند. یاد استادبوم‌ها و بهانه شعار زشت برای زن‌ها می‌افتم. نمی‌دانم چرا خیابان را ممنوع نمی‌کنند؟ اینان که دست بر ممنوع خوبی دارند. به‌رحال عده‌ای جدایشان می‌کنند اما برای نشان دادن برتری خود صدای فحش‌هایشان را بالاتر می‌برند و بیشتر بالا و پایین می‌پرند.

یک روز در این شهر

خوب می‌دانند. هیچ‌وقت نزدیک خط عابر مراقب نیستند. در عوض همیشه بااحتیاط رانندگی می‌کنند چون امکان دارد از هر نقطه‌ای کسی جلوی ماشین بپرد. به آن‌سوی خیابان رفتن. چند بوق و چند نیم‌خیز و موفق شد.
بوی سوخت‌های چوبی می‌آید. دودی غلیظ وسط شهر را گرفته است. اینجا محل اجتماع چای زغالی است. بوی دود مردم را یاد روزهای قدیم خود می‌اندازد. مردم ما دوست دارند قدیمی به نظر برسند حتی اگر به ضرر سلامتی‌شان باشد. در این مکان نمی‌توانی چای غیر زغالی پیدا کنی. در این شهر چنگل قربانی خوراک مردم می‌شوند. مسئولین مربوطه هم نیستند. ای کاش از اول هم نبودند.
قیمت‌ها را می‌پرسی. تفاوت زیادی برای اجناس مشابه وجود دارد. کسی می‌گفت که خودم با چشم خودم دیده‌ام که اجناس تقلبی را به قیمت اصلی به مسافران داده‌اند. عده‌ای و فقط عده‌ای کلاه‌بردار همیشه باید

را تصدیق می‌کردند. نایبنا بابت این کمک بسیار سپاسگزاری کرد و من رو به خیابان درراه بودم.
مغازه‌داران بساط خود را بیرون ریخته‌اند و زرق‌وبرق پیاده‌رو را فراگرفته. پیاده‌روهای شهر ما کارکردهای بسیاری دارند و یکی از آن‌ها، بهترین مغازه‌ها بودن است. نیم متر، یک متر و گاهی بیشتر بدون هیچ نظمی از دکان‌ها بیرون آمده‌اند. اگر با یکی از آن‌ها برخورد کنی باید معذرت‌خواهی کنی تا جلوی نگاه خشمگین و فحش‌های او را بگیری. مقصر دره‌صورت توای. آن‌سوتر پیاده‌رو دست‌فروش‌ان‌اند. همانانی که باز شانس داشته‌اند که کاری دارند. به مسیرت ادامه می‌دهی؛ و می‌خواهی با آن‌سوی خیابان بروی.
در این شهر از هرکجا که دلت خواست به آن‌سو برو تا مسخره‌ات نکنند. خط عابر پیاده برای همه فقط یک نقاشی است. بارها شهرداران را دیده‌ام که زحمت خط عابر را به خود نداده‌اند. رانندگان نیز این مسئله را

گشاد نشسته است و انگار نه‌انگار برای ۳ نفر است. به خاطر کوتاهی مسیر کوتاه می‌آیی. به راننده گوش می‌دهی. به همه بدوبیره می‌گوید. ایستاد و مسافر سوار کرد. احمقی چراغ‌قرمز را رد کرد. میوه‌فروش‌ها دیگر شورش را درآورده‌اند. مبنای ایستادنشان خط وسط خیابان است و زندگی برایشان نگذاشته‌اند. دستشان با مسئولین یکی است و اگر این‌ها اگر به فکر مردم بودند که خیلی راحت جمشان می‌کردند. می‌خواهی پیاده شوی. وسط خیابان می‌ایستد و تو پیاده می‌شوی.
پیاده‌رو را انبوهی از ماشین‌های فروشی بنگاه‌داران گرفته است. پیرمرد و پیرزنی به‌سختی راه درمی‌برند و کف پیاده‌رو خیس از شستن همیشه ماشین‌هاست و واقعاً جدی است. خودت را برای بیرون رفتن آماده می‌کنی و کتی را می‌پوشی. کت تنها تفاوت لباس زمستانی و تابستانی توست. بیرون می‌روی.
زن همسایه‌تان مثل هرروز کوچه را با آب می‌شوید. سوار تاکسی می‌شوی. کسی که قبل از تو نشسته زیادی

عکسنامه کاوه کوردستانی

تلخند

کاریکاتور

OLEKSY KUSTOVSKY

نهی وهتن ای پایبیز به خیرین، چونکه نیستا باومه گهرم و ساردی فه سله کت عهینه نه لدهی شتواومه بارهشت تاهسی دهرورن، ههورت ههر وهک چاومه نم نسی بارن نه باری، وهک تک هسی زوو خاومه «ماموستا قانع»

صاحب امتیاز و مدیر مسئول: امید رشیدی | زیر نظر: شورای سردبیری | ماهنامه کوردی - فارسی | مدیر هنری: صلاح علمی زاده | تلفن و نمابر: ۰۷۳۴۵۰۹۷۲ | روابط عمومی و پذیرش آگهی: ۰۹۱۸۵۱۵۲۴۸۸ | گستره توزیع: استان های کوردستان، ایلام، کرمانشاه، لرستان، آذربایجان غربی | نشانی دفتر مرکزی: استان کوردستان، مریوان، خیابان مولوی کورد، ساختمان روز، طبقه اول، واحد ۱۵، کد پستی: ۶۶۷۱۹۱۵۴۰ | ایمیل: chya.govar@gmail.com | ماهنامه چیا در ویرایش و تلخیص مطالب ارسال آزاد است | مطالب و آثار چاپ شده روزمانظرگرداندگان چیانمی باشد | شماره حساب: ۰۱۰۳۲۲۹۴۹۰۰۰ | بانک ملی | شماره کارت: ۶۰۳۷۹۹۱۸۹۹۵۴۸۷۴ | جابخانه: پیام رسانه همدان

چکاد

نمی دونم شما کجای دنیا زندگی می کنید اما من جایی زندگی می کنم که مسئولین بسیار پرتلاشی در حال تلاش هستند، تلاشی شبانه روزی، تلاشی جهاد گونه، تلاشی مجدانه، تلاشی نه در جهت منافع شخصی بلکه در جهت توسعه و آبادانی منطقه، تلاش می کنند تا محدوده حفاظت شده در منطقه کم شود، تلاش می کنند تا برای شکارچیان جاده دسترسی آسان به محدوده شکارممنوع احداث نمایند، تلاش می کنند تا در منطقه گردشگری کارخانه سیمان بسازند، تلاش می کنند تا برای کشت محصولات فانتزی دریاچه را خشک کنند، تلاش می کنند تا آب سدهای منطقه را به استان های دیگر منتقل کنند، تلاش می کنند تا اراضی جنگلی بیشتری تخریب شود، تلاش می کنند تا فضای سبز به ساختمان تبدیل شود، تلاش می کنند تا ساختمان های غیرمجاز ساخته شود، تلاش می کنند تا این ساختمان های غیرمجاز به راحتی امتیازات سه گانه را دریافت نمایند، تلاش می کنند تا برای افراد غیربومی ایجاد شغل

کنند، تلاش می کنند تا با اعزام کارگر به دیگر شهرستان ها چرخ های تولیدی آن ها در حال چرخش باشد، تلاش می کنند تا فضای منطقه همواره امنیتی باشد، تلاش می کنند ورود فاضلاب به زیربار را پنهان کنند، تلاش می کنند الگوی نامناسب کشت محصولات را در اطراف زیربار نادیده بگیرند، تلاش می کنند مشکلات مردم را مخفی کنند تلاش می کنند آب را گل کنند تا ثابت کنند فرمایش آن مرد کاشانی شعر بوده، تلاش می کنند تا این در بر همان پاشنه بچرخد. گفتم پاشنه، یاد سنگ پا افتادم بدون شک رابطه ای بین روی بعضی از مسئولین و سنگ پا وجود دارد بی دلیل نیست که...

سایت انجمن سبز چیا
www.chya.ir
کانال رسمی انجمن سبز چیا در تلگرام
@chya2716

خانه ی سبز

نگذارید آب صابون روی چرم بماند و با پارچه تمیزی که درون آب نیم گرم خیس کرده اید اثر آب صابون را از بین ببرید و سپس با پارچه نرم دیگری آن را خشک کنید، شما برای دوام چرم می توانید مقداری پودر بچه روی آن بپاشید، سپس با پارچه نرمی آن را به همه قسمت های چرم بمالید
لکه گیری فرش و موکت
برای لکه گیری فرش و موکت می توان از خمیرریش استفاده کرد، زیرا یک پاک کننده آماده و دست به نقد است، کافی است آن را روی لکه بمالید و سپس با آب یا سودا آن را بشویید.

از بین بردن لکه های حمام و دستشویی

اگر گاهی حمام و یا دستشویی خانه شما به دلایلی خیلی کثیف شده، مقداری جوش شیرین را با مایع سفیدکننده مخلوط کرده، خمیری درست کنید و سپس این خمیر را به وسیله یک برس، اسکاچ یا نظایر آن روی کاشی ها بمالید، آنگاه کاملاً آب کشیده و بشویید.
پاک کردن صندلی چرمی
بهترین محلول برای پاک کردن صندلی های چرمی، محلول آب نیمه گرم و صابون است، آب صابون را با پارچه نرمی به آرامی به چرم بمالید،

اعلامیه های جهانی

عکس نوشت

گلاب بال سیاه - دیدومک | عکاس: جلال پزشک

رپورس می رژی جیهانی مندالان له مریوان | وینه گر: عهدان ناسری

رکابی میهره بانی، له زیربار تا مازندهران

فرازی از کنوانسیون حفاظت از گونه های مهاجر وحشی

با اعتقاد به این که جانوران وحشی در اشکال بی شمارشان، بخش غیرقابل جایگزین سیستم طبیعی کره زمین را تشکیل می دهند که باید برای سعادت بشریت حفظ شوند؛
با آگاهی از این که تمامی نسل های بشری باید منابع کره زمین را برای نسل های آینده حفظ کنند و ملزم هستند که از حفظ و بهره برداری خردمندانه این میراث درجایی که به کار گرفته می شود اطمینان حاصل نمایند؛

با آگاهی از ارزش در حال رشد جانوران وحشی از نقطه نظر زیست محیطی، علمی، بوم شناسی، نسب شناسی، علمی، زیبایی شناسی، تفریحی، فرهنگی، آموزشی، اجتماعی و اقتصادی؛ با ابراز نگرانی به ویژه در مورد گونه های جانوران وحشی که از فراز محدوده قلمرو ملی آن ها و یا به خارج از آن مهاجرت می کنند؛

با تصدیق این که دولت ها، حامی گونه های مهاجر جانوران وحشی که درون محدوده قلمرو ملی آن ها زندگی می کنند و یا از فراز آن ها عبور می کنند، هستند و باید باشند؛
با اعتقاد به این که حفاظت و مدیریت کارآمد گونه های مهاجر جانوران وحشی که بخشی از دوره زندگی خود را در محدوده قلمرو ملی آن ها می گذرانند، مستلزم اقدام هماهنگ تمامی دولت ها است؛

با یادآوری توصیه سی و دو برنامه عمل مصوب کنفرانس محیط انسانی سازمان ملل متحد (استکهلم - ۱۳۵۱ هجری شمسی برابر با ۱۹۷۲ میلادی) و ذکر آن در بیست و هفتمین نشست

مجمع عمومی سازمان ملل متحد، به شرح زیر توافق نمودند:

ماده ۱ تفسیر (۱) - از نظر این کنوانسیون:

الف - «گونه های مهاجر» به تمام یا هر بخش جغرافیایی جداگانه از جمعیت هرگونه یا زیرگونه جانوران وحشی، بخش قابل توجهی از جمعیت گونه هایی که به صورت دوره ای و قابل پیش بینی از فراز محدوده قلمرو ملی یک یا چند کشور عبور می کنند، اطلاق می شود.

ب - «وضعیت حفاظتی یک گونه مهاجر» به مجموعه عوامل مؤثر بر گونه های مهاجر اطلاق می شود که ممکن است بر توزیع و فراوانی درازمدت آن ها اثر گذار باشد.

ج - «وضعیت حفاظتی» زمانی مطلوب به حساب خواهد آمد که:

۱ - اطلاعات مربوط به پویایی جمعیت گونه های مهاجر نشان دهد که آن ها خودشان را در درازمدت به عنوان جزئی قابل دوام از زیست بوم (اکوسیستم) حفظ می کنند.

۲ - در درازمدت مسیر مهاجرت گونه های مهاجر نه در حال کاهش یافتن باشد و نه احتمال کاهش پیدا کردن داشته باشد.

۳ - زیستگاه کافی برای نگهداری جمعیت گونه های مهاجر در حال حاضر وجود داشته باشد و در آینده قابل پیش بینی و در درازمدت وجود خواهد داشت.

۴ - تاندازه ای که به صورت بالقوه زیست بوم های (اکوسیستم های) مناسب وجود دارد و تاندازه ای که مطابق با مدیریت خردمندانه حیات وحش باشد، توزیع و فراوانی گونه های مهاجر به پوشش و سطح تاریخی خود نزدیک شود.

د - «وضعیت حفاظتی» زمانی نامطلوب است که هرکدام از شرایط ذکر شده در جزء (ج) این بند تأمین نشود.

ه - «درخطر» در رابطه با یک گونه مهاجر خاص بدین معنی است که آن گونه مهاجر در سراسر یا بخش قابل توجهی از مسیر خود درخطر انقراض قرار دارد.

و - «مسیر مهاجرت» به تمامی مناطق خشکی و آبی اطلاق می شود که یک گونه مهاجر در آن سکنی گزیده، موقتاً توقف کرده یا از فراز آن ها در هر زمانی از مسیر عادی مهاجرتش عبور می کند.

ز - «زیستگاه» به هر منطقه ای در مسیر مهاجرت یک گونه مهاجر اطلاق می شود که دارای شرایط مناسب زیستی برای آن گونه باشد.

ح - «کشور مسیر مهاجرت» برای یک گونه مهاجر خاص به هر کشوری (و در صورت اقتضاء هر طرف متعاقد دیگر موضوع جزء (ک) این بند) که بر قسمتی از مسیر مهاجرت یک گونه مهاجر اعمال صلاحیت می کند یا کشور صاحب پرچم کشتی هایی که خارج از محدوده قلمرو ملی مشغول صید آن گونه مهاجر می باشد، اطلاق می شود.

ط - «صید» به گرفتن، شکار، صید، اسارت، آزار، کشتن عمدی یا تلاش برای انجام هر عملی از این قبیل اطلاق می شود.

ی - واژه «موافقت نامه» به موافقت نامه بین المللی که در ارتباط با حفظ یک یا چندگونه مهاجر می باشد، همان گونه که در مواد (۴) و (۵) این کنوانسیون پیش بینی شده، اطلاق می شود.

ک - «طرف متعاقد» به یک کشوری هر سازمان وحدت اقتصادی منطقه ای تأسیس شده توسط کشورهای مستقل اطلاق می شود که در زمینه مذاکره، انعقاد و اعمال موافقت نامه های بین المللی در خصوص موضوعات مشمول این کنوانسیون دارای صلاحیت است و این کنوانسیون در مورد آن لازم الاجرا است.